

CHINA-BOR
SERRAVALLO, VASSAL
gyengék, vérszegények és lábadozók számára.
Kittinó iz.
Legjobb ajánlva és alkalmazva a következő tanácsok által: dr. Braun, Drasche, Krafft-Ebing, Monti, Mosetig Neusser, Schauta, Weinlechner stb. 1000-nél több elismeréssel. Árak: 1/2 literes üveg forint 1.20, 1 literes üveg forint 2.20. Kapható minden gyógyszerárban.
Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

Dr. Lengyel
nyirfabalzsam
kir. szab. Svédhonra.
Már magában véve azon növényi nedv a mely a nyirfából kifolyik, ha annak törését megvárjuk, embereknek óta mint a legkiválóbb szűpítő szer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a feltaláló utasításai szerinti becsapódást követően, csak akkor nyer igazán csodálatos hatást. Ha este megkenjük vele az arcot vagy más bőrrészt, már másnap csaknem észrevétlenül pikkelyek válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehérré és gyöngéddé válik.
Ezen balzsam kisimítja az arcon a ráncokat és himlőbubjakat, ifjú arczsín, a bőrnek fehérséget, gyöngöséget és üdülést kölcsönöz; a legrosszabb idős slati eltávolítja a szőpít, májfoltot és anyajegyeket, orrvérzést, bőrtájkát a bőr minden más egyéb tisztáltsásgát. Ára egy korsónak használati utasítással 3 korona. Kapható minden jobb gyógyszerárban.
A nyirfabalzsam által puhává lett bőr konzerválására ajánlatos ezzel egyidejűleg a **Dr. Lengyel-féle**
Opo-crémet használni. Egy tégely 1 kor. 20 fill.
A **Dr. Lengyel-féle Benzoe-szappan** a legalkalmasabb higiénikus szappan, mely a bőrt nyákos és fehérré teszi és hivatalosan a balzsam jó hatást fejt ki. Egy darab ára 1 korona 30 fill. Főraktár Magyarország részére **Török József gyógyszerár**, Budapest VI. ker., Király-utca 12. és Andrássy-út 29. szám.

BÁNHEGYI C. J.
Budapest, IV., Rostély-utca 13.
Nagy választék Épület és bútortulajdonosok, mindennemű rész-, lakatos és norinbergi áruk raktára. Nagy készlet mindennemű löszerszám vezetékben. Különböző kész bőrárk és cipészkelekek. Szerszámok minden iparág részére. Vasúti felszerelési tárgyak. Koporsó-diszitek. 8701
Arjegyzzék kívánatra bérmentve.

Óriási mértékben felhalmozott raktár miatt nagy
SZŐNYEG-ELADÁST
rendezenek. — Dús választék, előnyös árak mellett mindennemű
Szőnyegek | Butor-szövetek
Szövött függönyök | Butor-kretonok
Csipke-függönyök | Kézimunkák, párnák
Utazó-takarók | Plaidek és koestakarók
Applik.-függönyök | Lópokróczok stb.
a szakmába vágó elsőrendű minőségű cikkekből. — Egyes ágy- és asztalterítők, függönyök és maradékok igen jutányos árakon.

JOANNOVITS DÖME
1820. évben.
IV., Váci-utca 25. (Városház-tér sarok.)
Alapított 1820. évben.
Valódi perzsa- és szmyrna-szőnyegek.

„A világ legjobb sámfája“
FÖLDVÁRY IMRE
férfi- és fehérnemű raktárban.
Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 11. sz. és VIII., Kerepesi-út 9.
Férfi ingek, Jäger-árk, vadász és sport-czikkék és választékban kaphatók.
Katyák és nyakkendők.
párja
frt 1.50

MATTONI
ERZSÉBET
SÓS-FÜRDŐJE
BUDAPESTEN (BUDÁN)
Idény kezdete április 1-én.
Kiváló gyógyhatással bír női bajokban és altesti bántalmakban.
Rendelő orvos:
Dr. POLGÁR EMIL.
Egészséges fekvés, jutányos lakások, jó vendéglő.
Közvetlen villamos vasúti összeköttetés a fővárossal.

Szép, üde és bájos arczot
csak egyedül a közkeveltségű **Kriván-féle**
BENZOÉ TEJ-CREME
és **Hattyn-pouder** használata által lehet elérni. **Hatása** bámulatos, már 2-3 nap alatt szőpít, fehérit. Eltünteti minden arczszűpítettségét és bőrbetegségeit. Az arczbőrt **friss üdülést** és **elragadó báj** kölcsönöz. **Teljesen ártalmatlan, nem zsíros, felelősség mellett ajánlatik.**
1 tégely Benzoé tej-Creme 1 kor., 1 doboz Hattyn-pouder, ártalmatlan, olommentes arczpor (fehér, rózsás vagy creme) 1 kor. 1 drb. Benzoé-tej-szappan 70 fillér — 35 kr. Mindennemű fogtájást azonnal megszüntetnek a Kriván-féle **Univerzál fogcsoppok** 1 üveg 70 fillér használatai utasítással együtt. Számtalan elismerő és köszönő levél. Fonti készítmények törvényesen védve vannak. Mindig friss minőségben megrendelhetők a készítő

KRIVÁN JÁNOS
gyógyszerésztől, Világos (Aradm.).
6 korona rendelésnél franko szállítás, naponta székülés diszkrétio mellett. Főraktárak Budapest: **Török József** gyógyszerár, **Dr. Egger** Nádor gyógyszerár, **Molnár és Mőser, Nerada** Nádor és **Reiner** Lipót drogeristákánál.

Vérgyógyászat.
Uj gyógymód!
Napról-napra legjobb elismerésnek és elterjedésnek örvend!
Még a legsúlyosabb régi betegségek is meggyógyíthatók 8411
dr. KOVÁCS J.
egyet. orvost. hámpopata rendelő intézetében.
Budapest, V., Váci-körút 18.
az általa feltalált új gyógymód által.
A **hámpopata**, vérgyógyászat főműveleténél gyógyhatásának bizonyított asthma, szív- és gyomor-bántalmaknál, sápkórás, kőszvény és hólyag-bántalmaknál, súlyos idegbajok (migrén, álmatlanság, szédülés, hystéria és neurasthenia), makacs vér- és bőrbántalmaknál.
Egyetlen és legbiztosabb védelem székülés, kezdődő valkár és elmezavar ellen. Díjazott levelekre választ, meghívásra beteg látogat (vidéken is.)
Rendelés: 9-1 és 3-7 óra között naponta.
Kívánatra különrendelés.

Legjobb és leghíresebb pipere hölgypor: a
La VELOUTINE
Különleges Rizpor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Vértisztító kúra.
Sok évi tapasztalatunk igazolja, hogy **Dr. Palóc** v. kórházi orvos, k. egészségügyi tanár intézetében Budapest, VII., Kerepesi-út 10.
a természetes gyógymóddal még idült (krónikus) betegségekben szenvedők is **biztos gyógyulást** érnek el. Külön férfi- és női osztályok.
Gyógykezelés egész napon át. Levélre kimerülő válasz. Ugyanott kapható és megrendelhető **„Népszerű orvos”** tanácsadó, II. kiadás. Irta: **Dr. Palóc**. Ára 3 korona.
Testedző kúra.
Idegerősítő kúra.

Legpontosabb és legmegbízhatóbb egyedül
ERDÉLYI BÉLA
Párisi kalauza
térképpel, kis francia szótárral,
tartalmasabb, mint **Fredrick** amerikai kalauza.
Kötte 3 korona, füze 2 korona, 450 oldalnyi tartalommal. Kapható minden jobb könyvkereskedésben
A fenti összeg beiktatása után bérmentve küldi:
SCHULHOF KÁROLY könyvkiadó Szegeden.

KESSLER-féle
MAGDA-HAJKENŐCS
dermatológiai-terapeútikus alapon nyugvó összetételű fogva az elismert legjobb szer
korpa ellen, ugrasztán hajkihullás ellen.
MAGDA-HAJKENŐCS több év óta kipróbálva, teljesen ártalmatlan, a hajnövést előmozdítja és mint **kittinó óvszer** a gyakran előforduló hajbetegségek ellen, még gyermekeknek is használatra legjobban ajánlható.
1 tégely ára 3 korona. — Főszéküldési raktár:
KESSLER REZSŐ-nél gyógyszerész **GYERTAMOS, (Torontál vármegye).**
Raktárak Budapest: **Török József**, Király-utca 12. sz. 8325
Dr. Egger Váci-körút 17.

LIPIK-FURDÓ
Slavóniában.
Egyetlen jód tartalmú alkalikus hőforrás (64° C.) a Kontinensen.
Kiváltatva: Budapest 1895. és 1896., London 1893., Bécs, Róma 1894. és Brüssel 1897. az első díjakkal.
1893. óta Lonjavölgyi vasúti állomása (Dugosellon) áll. indulás Budapest felé reggel 7 óra 15 perccel; érkezés Lipikre 6 óra 45 perccel. d. a. Romániából, Bulgáriából, Szerbiából, Boszniából, Bród-Novákán át. Azonkívül a déli vaspálya állomása **Pakra-Lipik-Kanizsán és Barson** át. (1898. óta zónatartó.)
Visszatérés minden irányban napnali gyorsvonatokkal.
A lipiki hőforrások, természetes 64° C. magas hőmérsékletű, gazdag nátrium tartalmú (magyar Rms), továbbá azoknak jódval való összeköttetésük miatt, **frögtől és tüdővel érintkezve, kitűnő hatásúak mindennemű hurutos bántalmaknál (grge, gyomor, bél- és hólyaghurut), kőszvényes és oszpos bajoknál, ischiálmál osontbajoknál, valamint a mirigyek, bőrszövetek, és a húgyvezeték betegségei stb. Modern fürdőhely, pompásan kiültetett porcellán-, márványfürők stb., iszapszó fürdők (tepidaria), basinfürdők, fényesen berendezett szállók, új gyógyterem, szonóra- és társalgó-terem, étterem és kávéház; remek széles fedett sétány basztrókkal a helyiségekben és a nagyüzemi parkban **villamos világitás.** Kittinó fürdőszekur.
Hivatalos fürdőorvos **Dr. Semerey Bertalan.**
— Jódhővíz széküldése egyenesen a forrásból: — **Magyarországi főraktár: Edesokty L. Mattoni és Wille** Budapest.
Bővebb felvilágosítások valamint fürdőleírásokkal szolgál a fürdőigazgatóság Lipiken.**

21. SZÁM. 1900. BUDAPEST, MÁJUS 27. 47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt egész évre 24 korona, fél évre 12. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 korona, fél évre 8. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) egész évre 10 korona, fél évre 5. KIRALMI előfizetésekre a postaiag meghatározott világi díj is csatolandó.

KUN BERTALAN.
NEM ISMÉRETLEN ez a széles homlok, ez a mélyen átható világos kék szempár, ez a kissé meghajlott — nem esuda — 83 év nyomta fő. Láttuk ezelőtt 34 esztendővel, midőn a Tiszáninneni reform. egyházkerület püspöki székébe ült, azután most kilencz éve, mikor püspöksége 25 éves jubileumát ünnepelte. És látjuk minden esztendőben egyszer néhány napig Budapesten, midőn öreg barátjával, Kiss Áron püspökkel, Pannoniai szállásáról a Lónyay-utcai konventi terembe felballagnak. Így megy karonfogva a 170 esztendő együtt. Kocsiba üljön az erőtelenebb nemzedék; nekik nincs szükségük kocsira.
Most újra látjuk búskomoly arczát, jóságos szelid vonásait, midőn a miskolci református ekklesia ünneplő csendes aranymennyezőjét szerett pásztorával.

Kihallgatási napok vagy órák? Olyan nincs a Helvétika Konfesszióban.
A püspökségen túl ott a konvent, legfőbb intéző hatósága a Magyar reform. egyháznak, delegációja az öt kerületnek. Ennek ügyei, érdekei, munkái egész éven át az ő vállain nyugosznak. Levelezéseit a hatóságokkal, — a miniszteriumtól kezdve a másfélezer kongruás papig ő maga végzi. Esztendőben egyszer ülésez a konvent; ennek tanácskozásait ő vezeti, de már nem egyedül; itt kettős elnökség van.
Miskolci hiveinek serege azonban ma nem a főpapot látja, hanem a jó pásztor veszi körül, ki ötven esztendeig hirdette itt az Isten igéjét

a nép előtt, és kinek imádkozó szava halkán, csendesen áradozván, ma is termékenyítőleg hull a szívekbe.
Egyik kiváló munkatársunktól vett ezen sorokhoz kiegészítésként a Miskolcra érkezett tudósításokból megemlítjük még, hogy a ritka hosszú élettel és rendkívüli munkabírásal megáldott főpap tisztelére a miskolci református egyház, melyben 60 évre terjedő lelkesi működéséből teljes félszázadot töltött, hálás örömmel kivánt rendezni, melynek napjait a jelen május hó 20-át tűzte ki. Az ősz püspök azonban e napra hivatalos elfoglaltsága miatt nem tudott megjelenni.

A magyar ref. egyházi társadalom ezen egyik vezérfőnökének életrajzát 1866-ban és 1891-ben közölték a lapok; azért most itt nem ismétlünk. Legfeljebb az azóta lefolyt kilencz évről kellene számot adnunk. De mi lehet egy ember története 70-80 év között? Valóban itt már szünetelni kezd minden cselekvés a legtöbb embernél, mint a folyamánál, mely észrevétlen lejtéssel simul bele a tenger özőnébe. De némely folyó épen ott ágazik el s alkot deltákat. Így sokszorozódott s ágazott el a szokásos nyugalom helyett Kun Bertalan tevékenysége, kinek minden esztendő újabb és újabb terhekkel rakta meg vállait. Mint a pálma, nő és gyümölcsöt terem mindaddig, míg a szélvész ki nem dönti. Kun Bertalan az ilyen pálmák közé tartozik.
A régi öreg reform. superintendensek tipikus példaképe, kit egyszerű, patriarchalis modor és életmód jellemez, kinek munkássága soha sem retten meg a túlterheléstől.
Bizonyosak lehetünk benne, hogy a mi munkát ez az ő 83 éves keze és elméje elvegez egy titkár segítségével, ahoz minden más tizen 10-12 személyből berendezett hivatal kellene.
Püspöksége ügyei: az egész közigazgatás, a közgyűlési tanácskozások, a bírósági ülések, iskolák látogatása, közzviláglatok vezetése, mind ő rá néznek. Azonkívül boldog-boldogtalan reggeltől napestig egymás kezébe adja a kilencsét az alamizsnakerők légiójától kezdve a sajszent-péteri nemes emberig, a ki a párber differenciálval egyenesen oda folyamodik, mert minek menne a lábhoz, mikor a fejhez mehet!

KUN BERTALAN
Élete 84-ik, papsága 60-ik, püspöksége 35-ik évében.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR
Első os. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.
Főhercegi és hercegi uradalmak, cs. és kir. katonai intéző-égek, vasutak, ipari-bánya, és gyári társulatok, építési vállalatok, építőmesterek, ugy-szintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállítója. E homlokzat-festékek, melyek mézben feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilonkint 16 krtól felfelé szállítatnak, és a mi a festék színtisztségét illeti, azonos az olajfestékekkel.
Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (saját házában).
Arany érmekkel kitüntetve.
Mintakártya, ugyszintén használati utasítás kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.
Franklin-Társulat nyomdája, (Budapest IV., Egyetem-utca 4. sz.)

A BUCZKA ELSZERZÉSE.

Életrajz.

Irtá Szívós Béla.

tása miatt nem jelenhetvén meg hívei körében, a tervezett ünnepet későbbre halasztották. Más részről ellenben valamennyi hazai ref. egyházkerület, első sorban Kun Bertalan saját egyházkerülete, a Tiszáninneni, már az első hírre lelkesen csatlakozott a kegyeletes szándékhoz, s közgyűléséből ünnepélyesen üdvözölte a főpapot s e megemlékezést jegyzőkönyvében is megörökítette.

Miskolcra a legközelebb megtartandó jubileumi ünnep részleteit illetőleg az a megállapodás történt, hogy a Kossuth-útczei református templomban hálaadó istentisztelet lesz, melyet maga a jubilans végez, s a templomozás után üdvözlők a különböző testületek és hatóságok az ünnepeltet. Egyszerű, de annál melegebb lesz az ünnepelés, mely voltaképen nem az országos méltóságot viselő püspöknek, hanem a szerény lelkésznek szól, a ki iránt híveinek nagyrabecsülése és ragaszkodása a múlt évek számával aránylagosan folyvást nőtt, folyvást bensőbbé lett.

ELSZEGÉNYEDÉS.

Rátettem egy kis papíresónakot
A csermelyünkre, a fűzes alatt,
Egy-egy kavicsból a hab felesapott,
Himbált a sarka és odább szaladt;
Sugárzó arccsal tapsoltam neki,
Hajós leszek, ki küzd és győzni fog,
S új világban a horgonyt megveti.
Álmok, ti álmok, szépek voltatok!

Zimankós estén, ha dúlt a vihar,
Kírákram sok kis ólomkatonát
Karddal, fegyverrel küzd a férfikar, —
Tervezték hosszú órákon át:
Ha felnővök, majd harcoss leszek én,
Szabadságvért én is onthatok,
Míg hazám első a föld kerekén.
Álmok, ti álmok, szépek voltatok!

S hogy eperfánkon a rügy fakadott,
Kertünkben kaptam tenyérnyi helyet,
S elültettem egy piczike magot,
S abból a napfényben palánta lett.
Kívántam egy kis csillogó ekét,
A melylyel rónám röjgén szánthatok,
Mert földművesnek szép csak ez a lét.
Álmok, ti álmok, szépek voltatok!

Sokat futottam egy lepke után;
A szép pillangó tűndér lehetett,
Ki bosszút állt bátor áldozatán:
Mehültem s lázban tölték éjeket,
A szomszédunkban csalógnyal dalolt, . . .
— Dalnok leszek! én meg nem halhatok,
Az én mesterem egy madárka volt!
Álmok, ti álmok, szépek voltatok!

De mindez elmúlt — és örülni én
Mind e játéknak nem tudok ma már,
Az ártatlan hitet elfeledém, —
Bár van szívárvány és meleg sugár.
Az idő lassan mindent összetört;
A tudás fáját izelni miért?
Odadnék két kézzel minden gyönyört,
Egy üdvösséget a gyermekihért!

Miért nem lehet gyermekész szerint
Az életet keresztül játszani?!
A bimbót is le kéne törni mind,
Még mielőtt hervadnak szirmai . . .
Álmok, ti álmok, szépek voltatok,
De oly fájdalmas minden ébredés, —
Mert minden nappal koldusabb vagyok,
S legborzasztóbb ez elszegényedés!

Jankovics Marcell.

Máskor ezt az utat a kúriájától eddig, rendszerint olyan nyugodtan tette meg, mint a kinek semmi panasza sem lehet az elköltött ebédre s máskülönben is meglehetősen rendben van a szénája. De hát most valaminek kellett érni a nemzeti urat. Barnára kiszivott tajtékpipájából mérgeesen eregette a füstöt s olyan koftokat fűjt ki, mint egy kis gőz cséplőgép; ha meg a lába elé akadt valami kódarab, olyat rúgott rajta, hogy az utca másik oldalára gördült.

Szemközt jött rá az uraság bérese, a ki, miközben nagyokat cserdített a négy ökre közé, toroka szakadtából dalolta:

Bús az idő, bús vagyok én magam is,
Valamennyi barna kis lány mind hamis . . .

A harsány dallásra arra fordította a fejét Lakatos uram s ilyenformán morgott magában:
— Gazember, nincs egyéb bajod? Látszik, hogy soha sem volt sem birkád, sem buczkád. Akkor dalolnál még csak keservesen!

Mert hát hogy megtudjuk a Lakatos uram keserűségének az okát: tegnapielőtt három birka bőrért hozta haza a buczkáról a juhásza, tegnap kettőért, ma meg egyszerre négy bőrrel számolt be s avval biztatta, hogy ha így megy a sor, maholnap nem marad egyéb a nyájából, mint a számár, meg a két juhászkutya.

A magyarázata pedig ennek a dolognak az, hogy volt Lakatos uramnak egy hatszáz holdnyi rosz sívó homokja, a minek más hasznát venni nem lehetett, mint hogy ha esős volt a nyár, őszig eltengődött rajta a birka. De bizony száraz nyáron a másik, fekete földi tanyáról kellett oda takarmányt hordani, hogy valamennyi birka ki ne kívánozzék a bőréből.

S most is épen ilyen volt az állapot. Csakhogy most nem volt ám takarmány a másik tanyán sem, mert épen a múlt héten gyűjtötte fel a két legnagyobb kazlat Lakatos uram valamelyik irigye.

Igy aztán nem csoda, ha olyan rosz kedvvel indult a nemzeti úr, szokott délutáni fekete kávéjára.

Hiszen el is adta volna már azt a rosz buczkát régen, kínálgatta holdját tíz forintjával, de hát senkinek se kellett.

Mikor a fillokszera beütött s derűre-borúra elkezdtek a homoki szőlőket ültetni, egyszerre csak hirtelen felszökött a sívó homokok ára s 40–50 forintjával is nyakra-főre kezdtek venni holdanként. De hát Lakatos uramon ez sem segített. Mert egyszer csak előkerült valami földkóstoló bizottság, sorra vizsgálta az eladó buczkákat s a Lakatos uramra kimondta, hogy «nem immunis».

Ezt a czifra szót nem értette ugyan ő kigyelme, de annyit bölcsen kiejtett belőle, hogy az ő buczkája nem szőlő alá való, a mint-hogy csakugyan továbbra is a nyakán maradt.

És most hullhat rajta a birka halomra, míg csak meg nem unja.

Ilyen borús gondolatok közt lépett be Lakatos uram a Polgári kávéházba, hogy keservét egy forró, czikóriás feketével leöblintse.

A füstös, homályos helyiségben együtt volt már a törzsvendégek színe-java: a borbély, a mézárós, a jegyzősegéd, a helyettes kántor, egy pár módos gazdaember, meg aztán a vállalkozó természetű Finom Ábris, a kiről különben senki sem tudta volna megmondani, hogy miből él. Az előbbiek két csapatban kártyáztak s épen most csillapodott le köztük egy hatalmas zivatar, mely a miatt keletkezett volt, hogy a mézárós nem adott színre szint. Ábris úr nem ült a kártyások közt, csak kimondhatatlan vágygal, páratlan érdeklődéssel nézte a többiek játékát s mivel szólnia nem volt szabad, szája széle rángatásával, vagy egy-egy elfojtott morgással jelezte, ha valamelyik fél hibásan adott ki.

— Hej csak én ülhetnék köztetek! gondolta magában egy mély sóhajással. De hát, hiába, nem vették be szegény Ábrist, mert már több ízben hozomra játszott és soha sem hozta a hozomot. Így aztán a paradicsomi élvezetből nem maradt neki egyéb, mint hogy a mások játékát nézhette.

De ettől a gyönyörűségtől is nem sokára megfosztották. Mert a mézárósnak roszul kezdett a kártyája járnai, ki is e miatt neki dühösödven, gorombán elzavarta az asztal mellől Ábrist, azt állítván, hogy az ő bibiczkédése okozza a kártya rosz járását. A mézáróssal pedig nem jó lett volna tréfálni, Ábris hát szó nélkül odébb somfordált. Fájdalom, a másik asztalhoz sem mehetett, mert ott meg csupa olyanok játszottak, a kik «elvből» nem túrték a bibiczkédést.

S hogy Ábris ilyen formán kirekedt a jóból, épen ezen fordult aztán meg a Lakatos uram buczkájának a sorsa.

Ugyanis, a mint látta Ábris, hogy a mézáróssal már csakugyan nincs maradása, megvetőleg leintett hamis arany gyűrűvel, borított kezével a kártyázók felé s a terem közepe felé tartott, hol a biliárd asztalon, a kávéház tulajdonosa, a ki egy személyben szabó mester is volt, — épen egy nadrág kiszabásában fáradozott.

Ábris felült a biliárd egyik sarkára s körmeit rágicskálva, onnan nézte esendesen az érdekes műveletet. Közben nemzeti Lakatos uram is megitta egy kis asztal mellett a maga feketéjét s miután pipáját megint megtöltötte, felállott, egy nagyot nyújtózott, aztán ő is oda ment a biliárdhoz:

— Kinek szabad ezt Náthán?

— Az ispán sógorának. Tudom hogy ilyen posztó nem volt még a testén mióta a világon van. Ne szabjunk nemzeti úrnak is egyet?

Lakatos uram hallgatott egy darabig, majd így felelt:

— Nem kell nekem más posztója Náthán; van nekem saját termésű is, több az elégnél. Mindennap hordja haza a juhász a buczkáról, akár téged is beleöltöztetsek mind a tizenegy gyermekeddel . . . Hogy süjdedne el valamennyi buczka a világon van!

Ez utóbbi szavakra az eddig közönyösen ott üldögélő Ábris arcazt egyszerre csak különös derű lepte el: mintha rögtönösen valami nagyszerű eszméje támadt volna.

Hirtelen fel is tátotta a száját, mintha szólni akarna, de hamarosan meggondolta magát s hogy zabolát vessen a nyelvére, elkezdett köhögni.

Leugrott a biliárd sarkáról s úgy állott, hogy szemközt essék Lakatos urammal, azután elkezdett rá teljes erejéből kacintgatni.

De Lakatos uram nem vette észre az igyekezetet, csak nézte nagy komoran, a mint Náthán krétázgatta a posztót.

Ábris erre csendesen oda oldalgott Lakatos

úr mellé s a hüvelykével suttymban oldalba döfte.

A nemzeti úr rápillantott Ábrisa s hunyorogtatásból mindjárt sejtette, hogy ez most valami szerfelett fontos dolgot akar mondani. Vajjon nem a gyűjtőgatókról tud-e valamit, a kik azokat a szép kazliat pocsekká tették?

Pedig dehogyan ez volt az Ábris baja!

Hanem hát Lakatos uram egyet köhintvén, szépen megindult egy kis ócska kerek asztalhoz, mely a szoba legtávolabbi sarkában szomorkodott magánosan, a hova Ábris előre menve, már le is kuporodott.

Az asztalon egy üres gyufatartó, meg egy kétfelé hasított újság hevert egymás mellett. Ábris szorosan odarántotta a székét a nemzeti úr mellé és elfojtott hangon hosszadalmasan valamit suttogott a fülebe, miközben nagyokat ütögetett a mellére, újjával pedig több ízben egy kis hirdetésre mutogatott, a melyből a ráömlött feketekávé foltnak keresztül is meglehetősen ki lehetett még ennyit betűzni:

Nagyobb birtok, 5–600 holdnyi területű, megvétele keresletik. Kézpénz fizetés! Bővebbet a kiadóhivatalban.

Mentől lelkesebben beszélt Ábris, annál jobban elfojtotta a suttogást, mert úgy vette észre, mintha Náthán gazda is nagyon kezdené hegyezni a fülét. Ennélfogva mi sem valami sokat tudhatunk meg a beszélgetés mivoltából, hanem hogy a két ember tökéletesen megegyezett valami felett, az már csak abból is bizonyos, mert a nemzeti úr, kinek az arca közben egészen felderült, kezét adott Ábrissnak, azután pedig oda kiáltott Náthán gazdának:

— Két feketét ide hé! Nagy pohárral. Mindeniket Ábrissnak. Én fizetek!

(Vége következik.)

GYERTYÁNFFY ISTVÁN.

A jelen május hó 24-én szép ünnepélyes volt le az állami Paedagogium disztermében. Az intézet nyugalmazott igazgatójának, Gyertyánffy Istvánnak arczképét leplezték le, melyet a tanári pályán 41 évig példás buzgósággal és nagy sikerrel működött jeles tanfőru volt tanítványai, különösen a Paedagogiumból kikerült polgáriskolai tanárok készítették Stetka Gyula kiváló festő-művészünkkel, hogy haláljuk és tiszteletük emlékéül a Paedagogium tanári tanástermében helyezték el.

Gyertyánffy István, ki 65 éves kora mellett is a legjobb erőben érte meg azt a szép megtiszteltetést, hogy volt tanítványai, az ország minden részéből összeseregelve, ünnepeljék benne volt mesterüket, igen kiváló helyet foglalt el népevelésünk ügyének bajnokai közt.

Már 20 éves korában tanári állást nyert a székely-udvarhelyi r. kath. gimnáziumban; majd 1869 nyarán kormányi kiküldetésből külföldi tanulmányútra ment s huzamosabban időzött különösen Svájcban, honnan oly figyelemre méltó iskolai ügyi leveleket írt barto Kemény Zsigmond «Pesti Napló»-jába, hogy nagy emlékek akkori oktatásügyi miniszterünk, báró Eötvös József különösenben is érdeklődni kezdett iránta, s tanácsosa, Gönczy Pál útján fölszólította, hogy vállalja el egy Budán föllátható középponti tanítóképző-intézet igazgatását. Ő azonban egyelőre csak a székely-keresztúri állami tanítóképző igazgatói székét kérte és kapta meg, hogy vezető és szervező tehetőségét kipróbálja és csak három év múlva, 1873 végén, már Trefort miniszter alatt vette át a csakugyan fölláthatott budai intézet igazgatását, s azzal együtt a «Néptanítók Lapja» szerkesztését.

E kettős állásában nemcsak a kormány várokozását elégitette ki, hanem nagy népszerűsége emelkedett az ország néptanítói előtt is, kik testületi és iskolai életükben őt tekintették egyik vezéröknek. Kiváló tapintattal szerkesztette a rábizott lapot, szerencsés kézzel vezette és fejlesztette az igazgatása alatt fölvirágozott intézetet, melyben a polgáriskolák szervezésére való tekintetből már 1873/74-ben külön polgáriskolai tanítóképző nyílt meg, s ezt Gyertyánffy a kezdet nagy nehézségei mellett is már az első években oly életrevalóvá tudta tenni, hogy Trefort miniszter érdemesnek látta véglegesíteni. Az igazgató buzgókodására az intézet később nemcsak külön tanárokat, hanem alkalmas új épületet is kapott, mely aztán népoktatásunk egész rendszerének mintegy eleven megtestesülésévé lett, magában foglalva az elemi iskolától kezdve a tanítóképző-intézeti tanárok képzéséig minden iskola-fajtát; egyszóval kialakult a ma Paedagogium nevű népoktatási főiskola, mely nálunk a maga nemében egyetlen s már régóta a külföld figyelmét is annyira magára vonta, hogy távoli országok tanfőruai is elég gyakran látogatják szervezetének tanulmányozására végett.

Ennek a nagy intézetnek szentelte Gyertyánffy István életének és munkásságának java részét, s itt biztosította magának vezérő tanügyi férfiak közt azt a díszes helyet, a melyen nemcsak kartársainak és tanítványainak elismerése jutalmazta, hanem királyi kitüntetés is két ízben érte.

Tehetségeit és erejét azonban nem merítette ki az igazgatói és szerkesztői kettős állás. Ezek mellett tevékeny volt az iskolai, sőt, mint képzett zenész, a zene-irodalom terén is; évek során át igazgatója volt a tanszermúzeumnak, 1878-óta tagja az orsz. közoktatási tanácsnak, megalapítója és elnöke az országos felső nép- és polgáriskolai tanítók és tanítónők egyesületének, továbbá utódjával, dr. Kiss Áronnal együtt megteremtette a tanítók árváinak házát, melyben már egész sereg árva fű kap ellátást és nevelést. Tanítványainak nemcsak mestere, hanem jölteveje is, a mennyiben a Paedagogium ifjusága javára már évekkel ezelőtt 1000 forintos alapítványt tett; most pedig a volt tanítványai által arczképe leleplezése alkalmából rendezett ünnepést azzal viszonzotta, hogy e tanítványai fiainak felsőbb iskolai ösztöndíjjal 10,000 forint értékű alapítványt tett.

BUDAPEST KÖRNYÉKE.

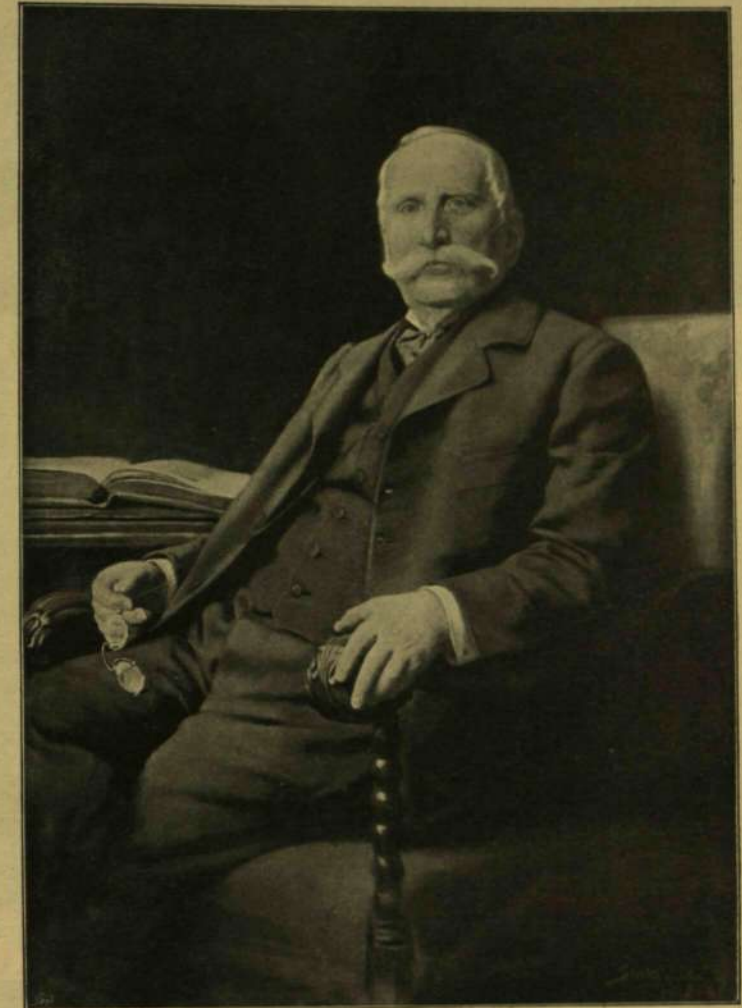
Harminezöt évvel ezelőtt egy német nyelven irt füzetke jelent meg Budapesten, melyben szerzője, Gettinger Tivadar arról panaszkodik, hogy fővárosunk környékének csak igen csekély részét ismerik, legszebb részei pedig — Szent-Endre, Szent-László, Szent-Kereszt, Pilis-Maróth és Visegrád körül — teljesen ismeretlenek; elpanaszolja, hogy a mely munkák fővárosunkról megjelentek, nagyon mostohán bánnak Budapest környékével, csak a legközelebb eső, amúgy is ismert részletekre terjeszkednek ki, a távolabbiakat legfeljebb megemlítik, a nélkül, hogy tájékoztató útmutatást adnának e helyeknek felkeresésére.

Harminezöt év múlt el Gettinger munkájának megjelenése óta, de a viszonyok azóta is alig változtak. Elégé jellemző erre nézve az, hogy e harmadszázad alatt egyetlenegy munka sem jelent meg Budapest környékéről!

A Magyar Turista-Egyesület Budapesti Osztályáé az érdem, hogy a főváros közönségének kezébe egy a főváros kies környékét tüzetesen tárgyaló útmutatót adott, melyből megismerheti s melynek kalauzolása mellett felkeresheti vidékünk érdekesebb pontjait. E munkából* mutatunk be néhány képet a főváros környéke tájékozódásának ismertetésére.

Bármelyikét használva a fővárosból kiinduló közlekedési eszközöknek, minden irányban találhatunk oly pontokat, melyeknek felkeresése akár természetis szépségeinél, akár történelmi vonatkozásánál fogva megérdemli a fáradságot. Nem is említve a hozzánk legközelebb eső Budai hegységet, melyet közönségünk még mindig nem méltányol eléggé, elég a Pilis hegycsoportjára s az úgynevezett Dunai trachythegységre hivatkozni, mely a természeti szépségek iránt támasztott legmagasabb igényeket is képes kielégíteni. Ennek a

* Budapest környéke. Gyakorlati kalauz kirándulók, turisták és a természet kedvelői részére. Irtá dr. Thirring Gusztáv, a fővárosi statisztikai hivatal aligazgatója, a magyar turista egyesület központi titkára. 80 képpel és 12 alaprizzal. Budapest 1900. Kiadja a magyar turista-egyesület budapesti osztálya.

Stetka Gyula festménye.
GYERTYÁNFFY ISTVÁN.

BÁRÓ EÖTVÖS JÓZSEF SIREMLÉKE EROSI MELLETT.

A VISEGRÁDI FELLEGVÁR FELSŐ UDVARA A CZISZTERNÁVAL.

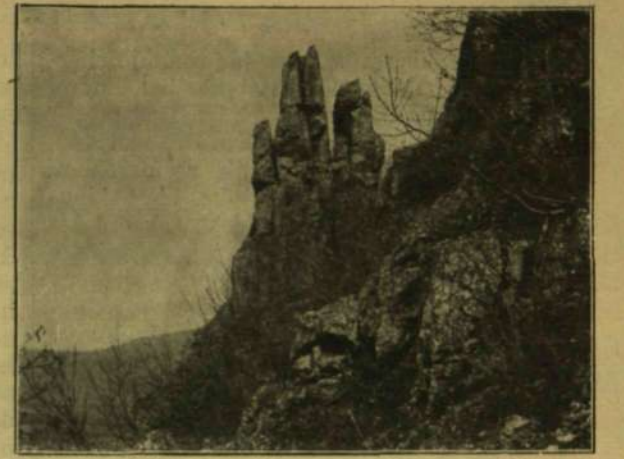
A VISEGRÁDI FELLEGVÁR LEGFELSŐ RÉSZÉNE.

A VISEGRÁDI KÁLVÁRIA, A HÁTTÉRBE A VÁRROMMAL.

DÖMÖS.

A CSOBÁNKAI «ÓRA» AZ OSZOLY LEJTŐJÉN.

ESZTERGOM. (A BAZILIKA, A PRIMÁSI PALOTA ÉS A PLEBÁNIA-TEMPLOM.)

A KIS-KEVÉLY BARLANGJÁNAK NYILÁSA.

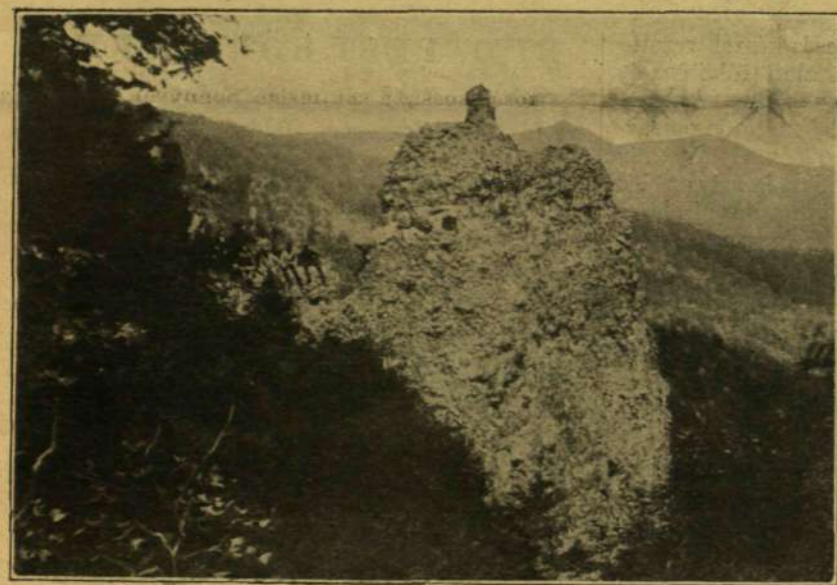
A FELKIÁLTÓJELZŐ KÖVEK GERINCZÉN.

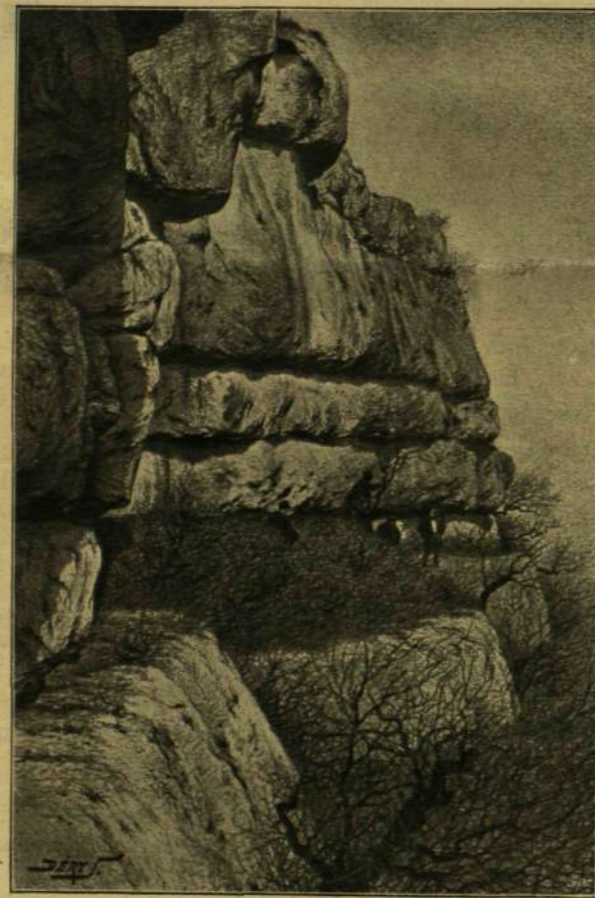
MARGITLIGET, HÁTTÉRBE A CSIKÓVÁRRAL.

A KÖHEGY.

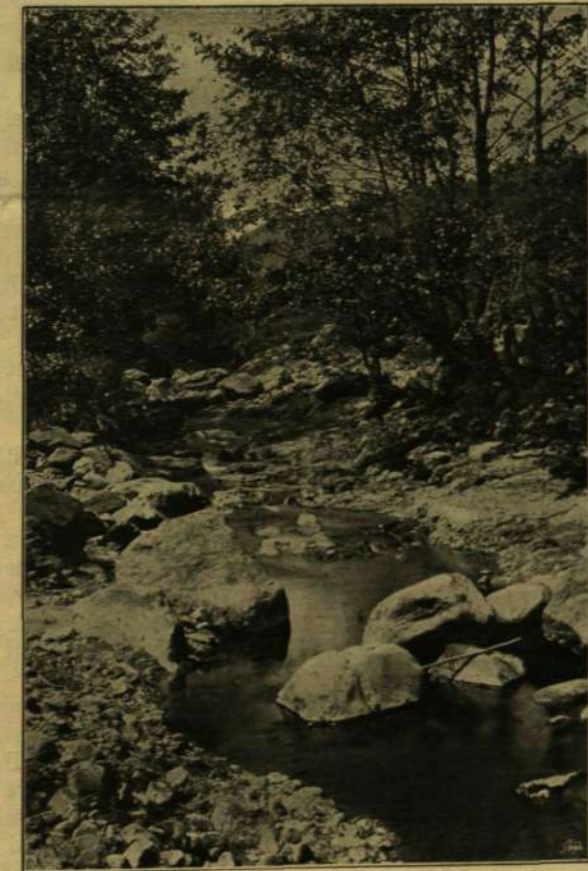
A DOBOGÓ THÜRRING-SZIKLÁJA.

RÉSZLET A PESKŐ SZIKLÁIBÓL. (GERECSE-HEGYSÉG.)

A ZSIVÁNYTANYA DÉLI OLDALÁN.

RÉSZLET A DÖMÖRKAPU VÖLGYÉBŐL.

A HASZNOSI VÖLGY A HASZNOSI VÁRDÓL NÉZVE. (A HÁTTÉRBE AZ ÁGASVÁR ÉS ÓVÁR.)

RÉSZLET A DOBOGÓ SZIKLÁIBÓL, HÁTTÉRBE A KESERŰS, ALATTA A RÁMHEGY.

A SZURDOK VÖLGYE.

A RÁMSZIKLA HEGY OLDALÁN.

RÉSZLET A SZITTYNYA ÉJSZAKAI OLDALÁN.

SZIKLAFALAK A SZEIMLYUK FÖLÖTT.

hegységnek fölkeresése nem jár semmi nehézséggel, mert kelet felől a Budapest—Szt.-Endrei helyiérdekű vasút, nyugat felől a Budapest—Esztergomi vasút, észak felől a Dunagőzhajózási társulat hajói közvetítik a forgalmat. A Szent-Endrei vasúton ¼ óra alatt kijutunk Pomázra, melynek vidéke sok érdekes tájrészletben bővelkedik. Alig egy órányira a községtől emelkedik az aránylag alacsony (367 méter), de nagyrészt a Kőhegy, egy kiterjedt hegytömb, mely kelet felé rendkívül érdekes, trachyttufából felépült függőleges sziklafalakkal esik alá, a legbizarrabb alakzatokkal gyönyörködtetve a természet szépségei iránt fogékony kirándulót. De nemcsak a turista, a történettudós is talál itt sok érdekeset, mert a Kőhegy már történelmünk legrégebbi korszakában szerepel s még királyaink beavatkozására is adott okot. Szintén Pomázhoz közel fejlődött fővárosunk egyik kedvelt kiránduló helye, az Oszoly festői szikláit alatt szépen fekvő Margitliget, a hol dr. Martin Sándor budapesti orvos fürdőt és szanatóriumot létesített. A fürdővel szomszédos Csobánka fölött, melynek vidékét «budapesti Svájc»-nak szokták nevezni, ugyancsak az Oszoly lejtőin mered égne az a sajátos — az emberi kéz újabbaihoz hasonló — sziklaképződmény, melyet az odaváló köznép (épen alakjáról) «Bratzen»-nek, vagy másként «Óri»-nak is nevez, mivel e szikla árnyéka szerint itéli meg az idő előrehaladását. A gyönyörű fekvésű Csobánka fölött emelkedő Kis-Kevély hegy oldalán találjuk azt az érdekes barlangot, melyben némi cséppkőképződésen kívül a barlangi medve csontmaradványainak nagy tömegére is bukkantak. Odább éjszakkal felé, már a Pilis tövében fekvő Pilis-Szent-Kereszt mellett, közel azon helyre, a hol II. Endre király neje, Gertrud az ezisztenciták híres apátságában eltemetett, húzódik le a keskeny, vadregényes Szurdok-völgye, mely hegyvidékünk legrégebbi völgyei közé tartozik.

Szent-Endre, ez az ősrégi város, melyet a Pilis-hegység kulesának nevezhetnénk, számos érdekes kirándulás kiinduló pontja; innen húzódik felfelé a Pilis-hegység legnagyobb völgye, az ú. n. Dömörkapu völgye. Festői részletekben gazdag völgy ez, melyben gyönyörű völgyaljakok sűrű, sötét erdőkkel váltakoznak, s a hol a rendes körülmények közt szerény patak vize néha óriásiag megdagadva, két festői szép vízesést képezve önti alá tajtékzó, habzó vizet. Ezen a völgyön felfelé haladva, a hegység legfelsőjébe jutunk, a honnan éjszaki irányban már a Duna visegrádi szorosára felé ereszkedhetünk alá. Sok tekintetben ez a vidék is a vidéknek a Duna felől való megközelítése; már maga a Duna szoros is, mely egyike hazánk legfestőibb tájainak, sokkal behatóbb figyelmet érdemel, mint a minőben eddig részeseit. Nyomon követik ott egymást a történelmi nevezetességek helyek, melyek egyúttal természeti szépségük tekintetében is kiváló helyet foglalnak el; mindnyája közt legszebb Visegrád, melynek tájnézetéből, történelmi és régészeti emlékeiből kitelnek egy egész album; legyen elegendő csak magára a büszke fellegvár, a nagyrészt a Salamontornyára és a szép fekvésű Káldvári utalni, melyek mellett senki sem haladhat el közönyösen. Kevésbé ismeretes, de nem kevésbé érdekes a Duna szorosának hajlatában regényesen fekvő Dömös, melynek történelmi vonatkozásai közül I. Béla király kastélyának összedőlése (1063), mely magát a királyt is eltemette, s az Álmos herceg által 1107-ben alapított nagyhírű prépostás (melynek osekely nyomai még fennmaradtak) figyelmünket felkeltik. De a turista a dömösi hegyek belseje felé siet, a hol az érdekes Rámsziklán túl a hegység legszebb részét, a méltán nagy hírre jutott Dobogókőt érjük el. A Magyar Turista-Egyesület buzgólkodása folytán ez a páratlan hegyvidék ma már nem ismeretlen közönségünk előtt, hiszen minden irányból kitünően jelzett utak vezetnek oda fel s tetején az egyesületnek jól berendezett báró Eötvös Loránd menedékháza áll, melyet évenként már néhány ezer ember keres fel. A Dobogókőről nyíló kilátás a legszebbek közé tartozik az egész országban s ott járt külföldiek elismerték, hogy e vidék tiszta a Rajnának annyira magasalt szépségén. A Dobogókőnek részletei közül különösen a Duna felé

levő mély katlanban égne meredő hatalmas sziklák, köztük a Thüring-szikla, vonják magukra leginkább figyelmünket.

A Dobogókőnek minden tekintetben versenytársa a szintén Dömös fölött emelkedő Kereszt-hegy, melynek legfelső, szőcsék alakú sziklacsoportját Prédikálós-zék-nek nevezik. A dömösi Malomvölgy fölött két vadregényes sziklagerince, az ú. n. Vadállókőnek gerince húzódik a hegy csúcsa felé. E gerincek helyenként szédítően meredek sziklafalakkal esnek a tatóngó mélység (a Vadállókőnek völgye) felé s az ösvény többnyire a sziklában vagy a meredek gyepek lejtőin vezet fel. Magának a gerincnek óriási sziklaképződményei is megkapók, de még meglepőbb a Vadállókő szikla valóságos őserdő fedte feneketlen völgyébe és a túlsó sziklagerincze való pillantás. Az egyes sziklacsoportok közül legérdekesebbek a Remete és apáca az Árpád trónja és a Felkiállójel. A Prédikálószelekről nyíló kilátás, melyben 1889-ben I. Ferenc József király is gyönyörködött, méltó párja a Dobogókőnek.

Dömösön felül a Dunának még egy érdekes szorosa következik, közvetlenül Esztergom mellett. A primári város érdekességeiről e helyen nem szükség megemlékezni, történelmi, művészeti és régészeti kincsei eléggé ismertek. De kevésbé ismeretesek természeti szépségei, melyek különösen a Budapest-Esztergomi vasút megnyitásával váltak könnyen hozzáférhetőkké. Ezek közül különösen a Kétágúhegy nevezetes. Mely nyereg által elválasztott hatalmas kettős hegy ez, mely Kesztölcz felé óriási sziklafalakkal szakad meg, tetejéről elbájoló kilátással kárpótolva a turistát a hegymászásnak — különben sem nagy — fáradságaiért. A Budapest-Esztergomi vasút ezenkívül még számos szép pontot vont be a forgalomba. Ezek közül különösen Pilis-Csaba és vidéke, nevezetesen Nagy-Szénáshegy állanak első helyen.

A Pilishegységen kívül még a Vértes és Gerecse hegységek kínálkoznak a természetkedvelő közönségnek kellemes kirándulások célpontjait. Mindkettőt a M. Á. V. budapest-brucki vonalán könnyen érjük el. A Vértes gyönyörű erdősején kívül számos történelmi emlékeivel ébreszti fel érdeklődésünket; itt találjuk Vitézy és Gesztes várak festői romjait, — mindkettőt Rozgonyi István, a galambózi hős vára volt hajdan, — Majk és Vértes-Szt.-Kereszt nagy érdeklősor romjait és távolabbi Csákvárt és Csókakőszep várt. A Gerecse-hegység inkább természeti nevezetességeivel bilincsel le; a nagyszerű vörösmárvány-bányák kívül, melyeket a Duna mentén nyitottak, a Szelimlyuk név alatt ismeretes barlang és sziklafala (fölötte a bánhidai ezredes emléke, a Turul) és a Peshőnek ritka szép sziklaformációi képezik e hegység legrégebbi részleteit, melyek a vasút felső-gallai és bánhidai állomásairól könnyen érhetők el.

Fővárosunk déli környéke szintén érdekes, bár természeti szépségeiben kevésbé gazdag. Kiemelhetjük itt az érdekes minaretet, báró Eötvös József sírlelkét Ercsi-ben, a veleneczi tavat, a Csepelszigetet, homokbuckáival s Ráczkevért történelmi emlékeivel, melyek érdeklődésre tarthatnak igényt; mindmennyi fáradság nélküli, könnyű kirándulás.

Nagyobb kirándulások kínálkoznak a Börzsönyi-hegységben, mely közel ezer méter magas ormaival helyenként alpesi jellegű részleteket nyújt. Ezen hegységen átvándorolva Drégely várát és Ipolyságig jutunk, sőt újabb felkapták a Selmeczbányára való kirándulást, mely Budapestről (Ipolyságon és Korponán át) a Szilnya nagyrészt csúcsára és vissza másfél nap alatt megtehető. Hasonlóképpen hálás tere a természet szépségei iránt érdeklődő turistának a Mátra- és Bükk-hegység is, melynek felkeresése ugyancsak másfél nap alatt lehetővé van téve s mely hegységeket a mi hegyeinktől eltérő jellegükkel fogva, s várom-jaiért (mint Hasznos, Sirok, Szarvaskő, stb.) szívesen látogatják meg.

Láthatni ezekből, hogy fővárosunk környéke minden irányban mennyi természeti szépségben, érdekes látványokban bővelkedik, a melyeknek felkeresése mindenkinek valóban kellemes szórakozást nyújt.

IBSEN OSZVÁLDJA.

Novelli Shylockján kívül a «Kisértekek»-hez kötöttem nagyobb érdeklődést. Ibsennek ezt a művét tőle láttam először. Nincs hát módom mások alakításaihoz való összehasonlításra. Rám nézve mindössze az a szempont lehet irányadó, hogy az Ibsen célzatának megfelelően adja-e Novelli annak az önhibáján kívül elpusztult fiatal embernek végzetes kimulását. Mert hát azon tízenyolcz óra alatt, a melyre a drámai esemény időtartamát szorítja a szerző, tulajdonképen vége csak is arról a kimulásról lehet szó. Délebb idejéről napféltörténi történik az egész dolog. Meghal az idegbemoltóság rohamos kitörésének hatása alatt egy 27 éves festőművész, a ki két nappal előbb került haza, falun lakó özvegy édes anyjához Párisból, súlyos idegbetegben.

Ezt az írót által adott helyzetet Novelli arra használja fel, hogy az agylágyulásnak egész a végvonaglásig vezető fokozatos körtüneteit mutassa be a színpadon.

Ez nem felel meg az Ibsen szellemének. Neki azzal a szerencsétlen fiatal emberrel ép az ellenkező czélja van. Ő azt egyenesen meg akarja menteni attól a Golgotha úttól, mikor egy idegroham által végzetet vele. Az Ibsen czélja szolgálatában nem lehet itt a bambaság fejlődési processusát bemutatni. Ő még időt sem ad arra. Déltől hajnalig történik a dolog. Hogy három ízben huzzák föl a függőnyt: nem állapít meg a betegség fejlődési fokozatainak feltüntetésére időközöket.

A kérdés az, hogy a teljes érzéketlenség agy-állapottal került-e haza Párisból az a szerencsétlen festőművész s ez esetben helyes Novellinek az a felfogása, hogy az emberből megmaradt állapot hámozza ki belőle s hogy ezen a nyomon vezetni őt végső útjára is. Csak hogy az Ibsen áldozatára nem áll a lelki élettelenségnek ez a foka. Az a Párisból hazamező fiatal ember elmeilel beszél, határozott nézeteket vall; tudja azt is, hogy az akaraterejével áll gyenge lábán és teljesen tisztában van az egész helyzete súlyos volta felől. Mind-ezek lehetősége egy kifejtett agylágyulásban levő ember életének utolsó napján ki van zárva. Hisz a végső stádiumnak ép az jellegzetessége, hogy az áldozat nem érez többé semmit abból, a min lelkileg csüggett valaha. Ekkor ő már nem sirathatja a művészetét s nem törhet ki kétségbeesésben a fölött, hogy a teremtés, a dolgozás, a munka lehetőségének rajja nézve vége van, mint a hogy a «Kisértekek» Oszváldja teszi.

Ezzel a Párisból hazamező fiatal emberrel nem az élettelen élet hosszú betegsége végez, hanem első sorban és legfőként az a biztos tudat, hogy neki ezen az úton kell elpusztulnia. Őt a párisi orvosa ölte meg — vagy mondjuk, mentette meg — az által, hogy egy végzetes, újabb idegroham biztos útjának mintegy kiegyengetésével felvilágosította őt — baja néven nevezésével — az állapotáról.

Hogy ép egy fejlődő agybetegség tüneteivel küzdő páciens fölvilágosítható-e orvosa által az állapotáról: az a genialis Ibsenre tartozik; de minthogy ő erre a betegére nézve, abból a szempontból, hogy rendelkezni való volt, jónak látta az előleges orvosi kioktatást, föl kell tennem, hogy még a rendelkezhetőség és a kioktathatóság állapotában is volt az agya, s hogy ehhez képest vele, két nappal otthonlétére szorítottan, az agyfélmezés fokozatosan fejlődő tüneteit produkálni nem lehet. Ennek a fiatal embernek a lelki állapotát kell festeni. Megrendítő sorsa, a melynek teljes tudatában van, bő és hálás anyag erre. Hálásabb és nemesebb s állapotából kifolyólag igazabb is, hogy a könnyeinket irányítsa a művész, semmint hogy az idegrágások külsőségeit és a körös érzékiséget jelezze úntalan.

Mi is történt ezzel a szerencsétlen fiatal emberrel? Művésznél készült; egy-két sikere is volt; s egyszerre csak észre veszi, hogy többé nem teremtő erő szolgálatában áll az ecsetje; észreveszi, hogy nem tud dolgozni s nem tudja, mi érte. Küzdökdi kétely és remény között, mignem fölmerül benne az aggály, hogy alkotó munkaerejének vége van. E közben egy idegroham éri; orvoshoz megy és tiszta bort kíván a pohárba. Az orvos megvizsgálja, kikérdezi

apróra a múltja felől, s öröklött bajra czéloz először. A beteg szerint ez a föltevés ki van zárva, mert neki ideális erkölcsi életet élő atyja volt. Ő ugyan nem ismerte, mert kora gyermekességétől a szülői házon kívül nevelkedett; de édes anyjának levelei nyomán, mint a férfi mintaképét bálványozza emlékeiben is. «Hát akkor a saját kicsapongásaiban kell keresni a baj gyökerét», folytatja az orvos. Ezt is ki-zártnak tartja a beteg. Életmódjában nem volt túlság. Az orvos azzal dönti el a kérdést, hogy az ő szervezete mellett a kevés is túlság, és nem takarja el előtte azt a valóságot, hogy a baj húzódnak; de végződhet hirtelen is.

Ez az orvosi ítélet az örültek házában biztos tudatát és az önvád gyötrelmét jelenti a betegre. Ez a két rémkép hajtja őt Párisból az édes anyja oldala mellé s az is végez vele két nap alatt. Nincs itt semmi szükség az agyvelőorvadás fokozatos bambasági tüneteinek patológikus mutatványaira. A hazahozott rémkép olyan táplálékot nyer a művész otthonlétére második napján, hogy a rögtönös katasztrófa szinte kikerülhetetlen és pedig főként lelki alapon.

Mi hajtja őt el Párisból? Az, hogy dolgozni nem tud. Mi a jövőjének a képe? Az, hogy a vég biztos; az idő bizonytalan. Ennek a bizonytalannak a percére morphinnal is ellátja magát. Bevenné őt az nyomban; de őt a bökén, hogy a maga erejéből nem tudja bevenni a mérget. Az akarás megvan, de a kivételre erejének képessége bémá már. Otthonlété másnapján egy «Lelencz-ház» fölavatási ünnepségére készül az anyja, a melyet tíz év előtt elhalt férje emlékének megörökítésére emeltet a falujokban. Az anyja nem ismeri a fia állapotának súlyos voltát. Szellemi fáradságnak tartja azt, a melyet a gondozás, a jó levegő s pihenés bizony orvosolni fog; de a fia zárkózottsága és betegségeinek egyéb tüneteit természetesen mégis fölkeltek benne az anyai aggály hullámzó kéteyeit s ő is behatóan kutatja tőle az állapotát.

Ez a kutatás adja a hirtelen véghez vivő további lökést.

A művészt rendkívüli izgalomba hozzák az anyja kérdései s itt tudjuk meg tőle az orvosi konzultációs kétségbeesés közt előadott eredményét, itt sirja el anyjának azt, hogy a művészi alkotásnak nála vége van. Hiába vigasztalja szóval, dédelgetéssel őt. A beteg tudja, hogy menthetetlenül el van veszte a teremtő ereje, és ezt a vesztegést siratja. Erkölcsi érzése egészséges voltának bizonyosságát pedig ott van még a fölött való kétségbeesés is, hogy mindennek önmaga az oka.

Ezt az utóbbi tévhitet ragadja meg mentő eszközül a lelki felindulásában önmagával alig bíró anyja. De neki az rendkívüli önküzdődelme kerül. Ő tudja, hogy nem fiában rejlik a hiba, hanem, hogy az apjától szállott rá az idegszervezet bomlási csirája. De hát, hogy döntse le a fiú előtt a piedestálról az apát, a ki ő állított neki oda. Távoll tartotta hazulról a fiút, csak-hogy mindig olyan bálványokat tekinthesse az apját, mint a minőnek minden levelében fejtette őt. A felavatásra váró lelenczház is úgy állítja eléje, mint az apja humanismusa megörökítésének emléket; s otte a valóság az, hogy az apa hátrahagyott s esetleg romlásra hozható vagyonától is óvni akarta a fiút s abból építette a házat. Hogy rombolja le mindent az igazság beállásával az anyja? ... De végre is dönt a fia megmenthetőségének a reménye s elhatározza, hogy levezsi róla az önvádnak a nyugtát; elhatározza, hogy elmond neki mindent. De ebben a percében túlzárma támad. Ég a lelenczház s Oszáld kirohan a késő esti órákban a tűzhöz.

Önnét éjjel után kerül haza fokozott izgatósság közt. A ház porrá égett.

Az anyja, hogy az önvád emésztő kétségéitől megszabadítsa őt, nyomban elmondja neki, hogy a férjének döszölés közt folyt az egész élete, s hogy az a fiatal leány is — a ki serdülő kora óta házukban tesz szoba-szolgálatot, az ő gyermeke, s hogy annak az anyja, házuknak szintén egy szolgálattelvője volt.

Itt van a végső lökés. Erről a leányról ez a beteges gondolkodású ember fejébe vette, hogy elveszi, fejébe vette, hogy az ő egészségétől duzzadó fiatalasága tán visszaadhatná őt az életnek is. Aztán meg a lánynak könnyű gondol-

TÉLI VARSNA A NAGY-OBON.

kozása is kapóra jött neki. Biztosan számított arra, hogy a határozó percben, segítkezőre talál benne a morphin beadása körül. Ennek, az anyja felföldözésével vége van, s ezzel a végső lökés — miután izgatott felindulások között hiába eseng az anyjának azért, hogy most már ő tegye meg neki ezt a végzsolgálatot, — tör ki rajta a zavarodás és végez is vele egy rohammal. Agy- vagy szívszélhűdés menti őt meg az élettelen élet hosszas letargiájától.

Nincs itt semmi szükség az agylágyulás fokozatos tüneteinek bemutatására. Meghalt azon tünetek érvényesíthetési idejének beállta előtt, egy nap izgalom-halmazatának az ő erejét meghaladó hatása alatt.

Novelli ennek az önhibáján kívül elpusztult és kétségbeesett helyzetét erkölcsileg is érző szerencsétlen fiatal embernek a sorsát oly szívetben tolmácsolta a színpadon, hogy a részvétet, a melyet a sorsa egyenesen kéri, nem tudta lekötöni. A beteg állapotával járó körös érzékiség tüneteit állította éles előtérbe; a földolgra: a lelki vesztegésre pedig inkább csak siralmas jellegű hangjai voltak. Azt a czélját azonban, hogy a meghalásá borzalmat keltsen: elérte. Sokkal igazabb volt ő mellette az anyja fájdalma és gyöttrődése. Az a szivig hatott. Annak szomoró élete volt. Gondos őrszettel óvta a fiát a mély hatásától, s most egyszerre romba dőlve látja mindazt, a mit biztos alappal építeni volt. Fia betegségi tünete: a szesz és érzéki vágy «kisértekek» erejével borzongatják meg a lelkét s fölmerül előtte a férjének alakja, a ki féket nem ismerve őrte egészséges korában azt a kettős szenvedélyt, a mely most az ő elvesztett fiában betegségi tünetül mutatkozik. Az anyának kell átszenvedni azt a keserű igazságot, hogy a szülő bűnéért megbűnhődik a gyermek.

Szűry Dénes.

A HALÁSZAT TÖRTÉNETÉBŐL.

A halászat fejlődésének történetére sok oldalról világot vet «A magyar halászat eredete» című kiváló mű, mely a «Zichy Jenő gróf harmadik ázsiai utazása» főcím alatt megjelent nagy munkának sajtó alól most kikerült első kötetét teszi. Ezt dr. Jankó János írta, ki egyike volt a gróf Zichy Jenő harmadik expedíciójá tagjának s ki e munkájával igen figyelemre méltólag gazdagította a néprajzi tudomány irodalmát. A Hornyánszky Viktor által díszes kiállításban kiadott munka sok érdekes rajzból is is bemutatunk néhányat.

Egyik egy osztyák vejsze, mely legközelebbi nyelvrokonainknál, a számban már nagyon megfogyott osztyáknál, a Nagy-Jugán mintegy 1000 kilométer hosszú völgyében divatozik. Ezen vejszéből felállítottak egyet az osztyákok a parton s úgy fényképezte le Jankó János.

A másik rajz egy osztyák czéjét ábrázol, szintén a Nagy-Jugán völgyéből. Ott volt ez felállítva, hol egy kis patak szakad a folyóba s ez volt elrekesztve ék alakban; a czéje szálas vessző-

ből állott, melyet a víz színén kívül-ből gerenda szorított össze, a kapujában pedig nagy vessző-varsa feküdt, melyből tíz fontos eszka is került elő. Az ilyen czéje felállításának akkor van ideje, mikor a vizek rohamosan apadnak, folyásuk sebes s a nagy víz idején felvonult halak kezdenek visszatérni a nagyobb folyókba.

Ugyancsak osztyák halászeszköz a téli varsa is, melyet a Nagy-Ob mellékén élő atyafiak használnak. Sajátosságos és állandó jellegű ezen varsáknak az, hogy szájuk négyszögletű, a mit a magyar varsáknál nem találunk meg, finn rokonaink varsáinál sem, mert ezek mind kerek, vagy tojásdad szájak.

A magyar halászat egyik legsajátosabb módja a vetőhalászat, mely által a hal leborítására törekvesnek, tudva azt, hogy a hal nem képes függő irányban leszállni, hanem csak részút s ilyenformán a hálóba kerül, ha ez sulyánál fogva gyorsabban süllyed, mint a hogy a hal úszni bír.

Magyarországon a vetőhálóknak három alakja ismeretes, melyektől azonban lényegesen különbözik az, a melyet Krim déli partjain használnak a tatárok és oroszok. Ez a krimi vetőháló szintén köralakú, de húzó kötele nem a közepén indul ki, hanem e helyett a következő szerkezete van: peremén van egy ina, melyhez egy-mástól egyenlő távban piszkóta alakú lapocskák vannak kötve, mindkét végükön egy-egy lyukkal; a belső lyuk arra való, hogy a lapocskák azon keresztül kötessék a háléhoz, a külső lyukon át pedig párhuzamosan az innal, a tartó kötelet fűzik. Mikor a hálót kidobják, az kitevül, leborítja a halat s ekkor a halás egy gyors rántással, a hal alatt a háló peremét körülvevő tartókötellel összerántja úgy, hogy a hal a hálóban, mint valami tömlőben fogva marad. Most a halás a hálót kirántja a vízből, miközben az egész háló felfordul s a fogoly halak a tömlő fenekére gyűlnek.

Igen érdekes a téli nagy vágóhorog-halászat az Ural folyón.

Magyar halászaiknál a «vágó-horog» csak járulékos szerszáma volt a szigonynak, mikor a Tisza halásza egy-egy 3—4 mézás harscsát megdobott. A vágóhorog 3—4 méteres rúdra erősített hatalmas, szakas vaskampó, mely arra való volt, hogy a halásznak a szigonytól megdobott nagy harscsával való küzdelemben segítségére legyen. A szigony ugyanis a halat mindig hátban találja, de ha a hal nagyon erős volt, a kiemeléskor a szigonyból kiszakadhatott; hogy tehát ez be ne következék, a halás a vágó-horoggal a hal alá nyúlt s a hasába vágta, hogy semmiképp se szabadulhasson. Volt még egy kisebb vágó-horog is, melylyel a söréget és harscsát a hálóból szedték ki.

Az Ural folyón nem ilyen mellékes szerszám a vágó-horog. Itt a kozákok pusztán vágó-horogkal szoktak télen halászatni a jégén. És ez az urali kozákoknak valóságos ünnepe. Évenként három ízben tartanak ily halászatot, az elsőnek ideje december legeleje, helye Urszk város s

A KRIMI VETŐHÁLÓ.

a mit ekkor fognak, azt a kozákok ajándéka kép legott a csárának küldik. A második halászat december közepén van, a harmadik nagy vágó-horog halászat pedig december utolján s január elején folyik le és nyolcz napig tart.

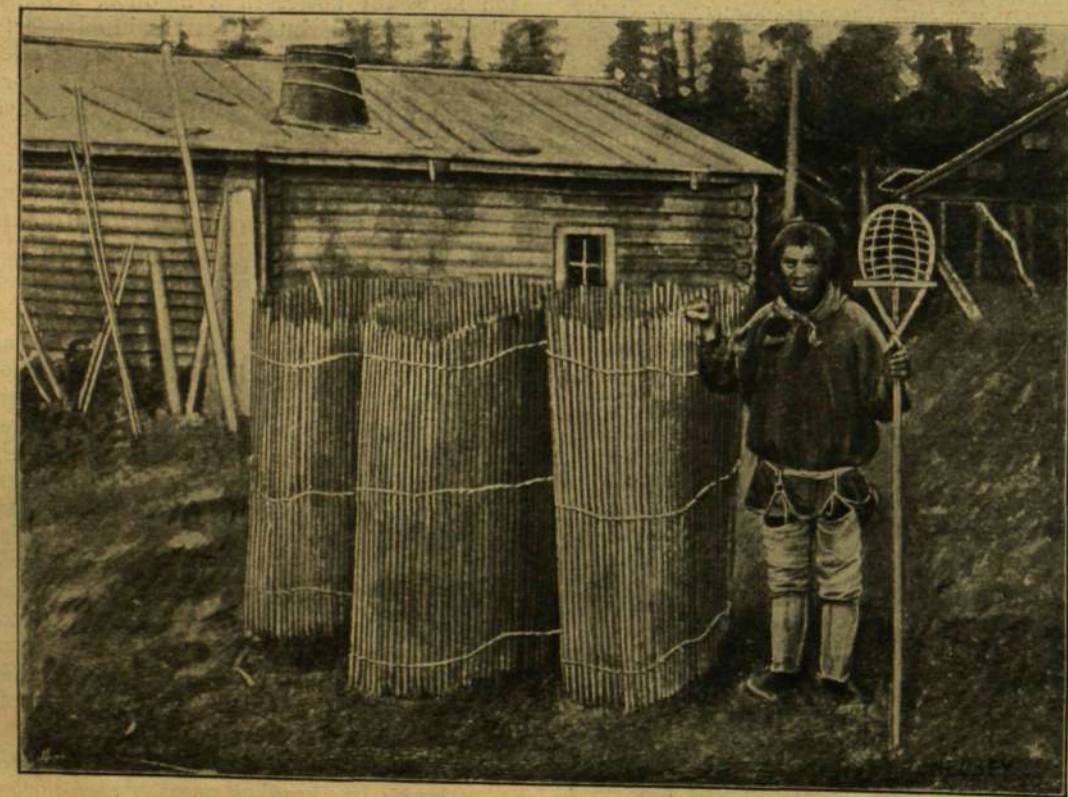
Erre a halászatra a kozák könnyen, de melegen felöltözve megy ki a partra; egyik kezében viszi a jégtörő lékelő vasat, a másikban pedig két vágó-horgot, melyek egyikének nyele ember magasságú, a másiké azonban 5—8 méteres; az utóbbival megfogja a halat, az előbbivel pedig segíti azt a jég fölé emelni.

Reggeli kilencz óra felé, a folyó mindkét partját a halászok ezrei lepik el; míg lovuk s háznépük a parton ácsorog, maguk lemennek a jég szélére s feszült figyelemmel lesik a jeladást: az ágyulövést, mely a halászat kezdetét jelenti. Végre eldördül az ágyulövés s az ezernyi kozák a jégre rohan, lékelő vasával döngtetni kezdi a jeget s mindenik első igyekszik lenni annak átfúrásában.

A léken át aztán ledugja a halász a hosszabik nyelű horgot s addig mozgatja minden irányban, míg csak nem érezi, hogy hal akad rá. Ekkor hirtelen felrántja s társainak kiált, a kik oda rohanva, segítenek a zsákmányt a jég-pánczél fölé emelni.

OZÉGE A NAGY-JUGÁN VÖLGYÉBEN.

OSZTJÁK VEJSZE A NAGY-JUGÁNBAN.

GRÓF ZICHY JENŐ HARMADIK ÁZSIAI UTAZÁSA.

Dr. Jankó János „A magyar halászat eredete” című könyvéből.

S ismétlődik ez a kép vagy 100 kilométer hosszúságban a nagy folyam befagyott hátán; csupa mozgalom, csupa élénkség minden.

A jeget csakhamar elborítják az így fogott halak, melyek leg többje a 100—200 fontosnál is nehezebb.

EGYVELEG.

* Tinta, mint szépítőszersz. Barker, a híres afrikai utazó Afrikában járva, egy alkalommal teljesen kimerülve egy hottentotta fejedelem tanyáján vendégszerető szívvel fogadtatásra talált. Másnap reggel élményeit az általa rendszeren vezetett naplóba feljegyezni akarván, nem csekély bosszúságra azt látta, hogy tintatartójában a tinta teljesen kiszáradt. Barker tehát naplóját és irászerit már össze akarta szedni s félretenni, midőn egy bambusz nád állványon egy üveget pillantott meg, melyben tinta volt, mire aztán rögtön a napló írásához fogott. Alig hogy munkáját bevégezte, egy fiatal néger leány a szobába rohanva, kikapta kezéből a tintát és nagy haragosan elment. A fiatal leány után a család többi tagjai tódultak a szobába, mindannyian azt kiabálva, hogy az idegen a fejedelem megbeszélhetetlen mosdó szerető elidegenítette. Végre hosszas tárgyalás után kitént, hogy a fejedelem gazdag nagynénje a tintát mint kiváló és ritka szépítő szert drága pénzen egy európai kereskedőtől vette és rokonának ajándékozta, ki aztán

fekete arczát a tintával naponta bekengette. Barker a fejedelem halála irtóla, s az ítéletet rajta okvetlenül végre is hajtották volna, ha véletlenül egy angol hadihajó az öbölben ki nem köt, melynek parancsnoka a felbőszült királyi családot egy fél liter tinta ajándékozásával ismét kibékítette.

* A párisi kiállítás villamos kivilágítását összesen 36,085 lóerejű gépek adják. Esténként a kiállítás területén 14,763 villamos lámpa ég.

* London hatodfél millió lakosa közt naponta százhuszezer idegen fordul meg. Ezek nagyobb része egy héti, a többi pedig egy hónaptól egy évig terjedő időt tölt az angol fővárosban.

* A tudós kifogása. Jamrach Károlyt, a híres természetbúvár, második felesége halála után többen oly czéllal látogatták meg, hogy megvizsgálják s egyúttal részvétüket fejezzék ki. — Igen, igen — mondá Jamrach — nagyon jó asszony volt, csak hogy az igazat megvallva, az állatokat nem igen szerette. Képzelmük csak, még azt sem engedte meg, hogy kigyóim télen az ágya alatt háljanak.

* A dél-afrikai angol-boer háború kitörése óta nem kevesebb mint tizenkét hírlaptudóstól vesztette életét, részben az ellenség fegyvere, részben pedig különféle betegségek által.

* Japánban a múlt hónap elején nyitották meg az első villamos vasutat, még pedig egy 320 kilométer hosszú vonalon. A villamos gépek, valamint a kocsik, egyáltalán a vasut egész berendezése, benschülött mérnökök felügyelete alatt Japánban készültek.

* Franciaországban ez idő szerint 500 ezer kerékpár-tulajdonost írtak össze. Ezek egyenként 10 frank évi adót, tehát évenként összesen öt millió frankot fizetnek.

MÉSZÁROS IMRE,

A MAGYAR KIRÁLYI OPERA ÚJ IGAZGATÓJA.

Művészeti — s épen zenei — életünkben kevés az esemény. A dolgok rendszeren mintegy maguktól folynak, lassan hömpölyögnek szabályozott medrükben. De egyik legelső művészeti intézetünk — az Opera — igazgatóválságát már elvitathatatlanul nevezetes zenei eseménynek kell tekintenünk. A válság szerencsésen tüstünk; az évek során oly buzgón munkálkodott Káldy Gyula nyugalomba vonult; az eleinte csak helyettese gyanánt működött Mészáros Imrét pedig a belügyminiszter végleg megerősítette az opera igazgatói tisztében.

Itt valóban — főleg a jelen nehéz körülmények közt — ember kell a gátra, s csak elismeréssel kell fogadnunk, hogy az intendáns, Keglevich István gróf, a zeneszínművészet vezér-főúrján épen Mészáros Imrét kívánta kineveztetni.

Operánk czimében nagy jelentősége van ennek a két jelzőnek: «magyar» és «királyi», s a közökhajtásnak tettek eleget azzal, hogy a magyar operát magyar ember igazgatására bízták, a kinek alkalmá volt az itthoni művészeti tényezőkkel és állapotokkal alaposan megismerkedni s a ki az igazgatása alatt levő személyzetet nem tekintheti idegennek. Láttuk a múlt évtizedekben, hogy a nem magyar operaigazgatók, ha tudtak is néhány szép előadást — a színházi nyelv kifejezése szerint — «kilozni», de királyi színház színvonalára emelni az intézetet nem voltak képesek, mert hiányzott belőlük a hozzánk tartozás érzése, s hiányzott a mi külön hazai viszonyaink ismerete. Azonfölül Mahler Gusztávban, főleg pedig Nikisch Arthurban a karnagy ambíciója rendszeren az igazgatóé fölé kerekedett. Ilyen disharmoniától nem félhetünk a mostani igazgatónál. Mészáros nem karnagy, nem is zeneszerző, őt tehát másnemű tekintetek le nem terelhetik egyenes úttjáról, a melyre becs-vágya, tettvégya és készülsége praedestinálják.

A közvélemény ezzel már hét évvel ezelőt is tisztában volt, már akkor jelölte Mészárosot az igazgatói polczra, mért látta szervező tehetségét s a czéltudatos munkában kifejtett erélyét és kitartását. Mészáros Imréről a lexikon ma még nem mondhatna ugyan többet, mint azt, hogy Pesten született 1860 szeptember 29-ikén, a hegedűjátékot a Nemzeti Zenedében oly jeles mestereknél tanulta, mint Huber Károly és Gobbi Alajos; mint serdülő ifjú került az operaház zenekarába s maradt ott mostanig; 1882-ben a Nemzeti Zenede tanára s 1899-ben helyettes igazgatója, 1887-ben pedig a Budapesti Filharmoniai Társaság tiktára, majd alelnöke volt; de tudni kell róla azt is, hogy e társaságot felvirágoztatta, nyugdíj-egyesületét újjászervezte, a «Liszt Ferenc» művész-körbe új életet lehelte; és, a mi mindezeknél többet nyom a latban, bizalmasa és jobb keze volt Erkel Sándornak, a magyar kir. opera volt igazgatójának, a ki 40 évet töltött el az intézet élén, éber szemmel látva emberek, művek és rendszerek sikerét és bukását, sajtónak és közönségnek változó hangulatát. Mészáros erős értelme mindebből le tudja vonni a tanulságot. Különben is európai műveltségű, világlátott ember és szakmájában a tollnak hivatott forgatója, a ki e mellett

tapintatosan is tud bánni embereivel a személyes érintkezésben.

Ez még mind nem jelentene többet, mint az új igazgató jó szándékát. De a kik ismerik Mészáros Imrét, azok a vasakat, az erély, az akadályokon át segítő tetterő emberének ismerik őt. És ezért van jogunk sokat várni működésétől. Színházigazgatást energia nélkül el sem lehet képzelni, kivált szakmára, nemzetiségre, stb. nézve oly sokféle és százkra menő személyzet fölött, mint a mi operánké.

E legnagyobb művészeti intézményünk gépezetéből ma nem egy alkatrészt hiányzik, sok elkopott és megrozsdásodott. Helyrehozásuk nagy munka; nem egyetlen nap s nem is egy év feladata, de hiszünk és reméljük, hogy ez a feladat az új operaigazgatóban emberére talált. K. I.

Strelisky fényképe után.

MÉSZÁROS IMRE.

GOLDMARK KÁROLY.

Az élő zeneköltők egyik legjelesebbike, Goldmark Károly, ki 1830 május 18-ikán született Keszthelyen, most ünnepelte élte hetvenedik évfordulóját.

Hogy a világhíre jutott zeneköltő csak születés szerint és érzésénél fogva magyar s műveiben annak a nemzetköziségnek képviselője, melyre a zene, természeténél fogva, művelőjét úgy is csábítja, — ennek főleg a régebbi idők magyar művészeti viszonyainak mostohasága az oka. A század első felében és közepe táján nagyobb zenei, vagy képművészeti tehetség Magyarországon kiképzése és érvényesülése számára talajt alig talált. Ennek a szomorú, ma már — hál' Istennek, — jobbra fordult állapotnak példája sok kiváló magyar származású zenész, pl. Hummel, Liszt, Joachim, stb. élete. Goldmark Károly azonban abban különbözött sok hasonló sorsú elődjétől, viszont abban egyezett meg a nagy Liszttel, hogy művészetének és műveltségének nemzetközi jellege mellett is, érzelmei állandóan szülőföldje felé vonzódtak. Bizonyosága ennek az is, hogy

bár évtizedek óta külföldön, Ausztriában él, valahányszor magyar állampolgári joga lejár, ezt mindannyiszor megújítja.

Goldmark élete a nehéz küzködés, lassú érvényesülés példája. Gyermekkora egyszerű környezetben telt el. Apja, mint zsidó kántor, hivatásánál fogva vallásos és zenekedvelő volt s ezek a tulajdonságok átöröklődtek a kis Goldmarkba is. A kik minden művészi jelenséget a környezet hatásából igyekeznek kimagyarázni, a «Sába királynő»-je keleties színű és ó-testamentomi ünnepélyességű hangidomáinak eredetét is oda, a keszthelyi zsinagoga falai közt fölhangzott dallamokig vezetik vissza.

Ezeknek az egyszerű daloknak énekelgetésétől az első nagy mű: a «Sába királynő»-jének előadásáig mily nagy utat tett meg Goldmark! Az apai házból, mely idővel szűk lett a benne felnövő huszonnégy gyermek számára, — csakhamar idegenbe került a negyedik gyermek, Károly. Zenei tehetsége már nagyon korán, nyolcz éves korában megnyilatkozott, a mikor már egy soproni hangversenyen ügyes hegedűjátékával föltűntést keltett. Itt, Sopronban kezdte meg a felesperedett fiatal ember is első komoly zenei tanulmányait, melyeket aztán később Bécsben folytatott. Különböző színházi zenekarokban működött, mint hegedűs, míg végre huszonhétéves korában adhatott egy hangversenyt Bécsben, mely nagy erkölcsi és anyagi sikerrel járt. A következő évben Pesten is hangversenyzett s a közönség tetszését megnyerte. Emez első korszakában Goldmark nagybőrára a kamara-zenét művelte. A és B-mollban írt kvartettjei, hegedű-szuiteje e korból származnak és még ma is nagyon kedveltek. Nem sokára azonban túllépett a kamara-zene határain a híres «Szakuntala-nyitány» megírásával.

E közben fúradhatatlan lelkesedéssel dolgozott legsikerültebb alkotásán, a «Sába királynője» című operán. «Sába királynője» az első munka, melyben Goldmark egyénisége teljességében lépett a közönség elé. 1875 márczius 10-ikén adták először Bécsben s 1876 márczius 18-ikán Budapestben ezt az operát, mely rendkívüli sikert aratott. A keletiesség «Sába királynő»-jének főjellemonása. Mindaz, a mi a keleti természetet és embereket jellemzi: a szingardagság és érzelmi túlhevültség, a titokzatos-ság és mélabú, a végletek gyors változása, mindaz ebben az operában költői erővel vannak összhangba szedve.

Három operát írt ezóta Goldmark, melyek közül mindegyik más-más jellegű. A kelet után a germán hitrege mesevilága vonzotta. «Merlin», mely ezt az irányváltozást képviseli, bár ép oly költői erő és zenei tudás terméke, mint a «Sába királynője», emennek sikerét még se érte el. Merlin után Dickens egyik bájos karácsonyi meséjéhez, a «A házi tücsök»-höz írt zenét Goldmark. A ködös lovag-regevilág után az angol falusi élet idillikus képei ihlették meg. Legutolsó operája, «A hadi fogoly», a gyorslábú Akhilles s Briseis rabnó szerelmét tárgyalja s a görög világ levegőjét viszi színpadra. Goldmark sokoldalúságának fényes bizonyosága, hogy eme, az elődeitől annyira eltérő opera-témát is oly stílerékkel és művészi tudással alkotta meg, hogy a «Sába királynője» mellett kintájának ez is hosszú időig fog minden európai színpadon dicősdőseget szerezni.

S remélhető, hogy nem záródik le vele Goldmark műveinek fényes sorozata. Hetven év úgy látszik nem törte meg se testi erejét, se művészi lelkét. Gmundeni villájában teljes testi és lelki frissességben tölti napjait s már az is köztudomású, hogy magányában egy új, már majdnem kész operán dolgozik, melynek a Goethe «Götz von Berlichingen»-je a tárgya.

Születése napjának évfordulóját, május 18-át a budapesti Operaházban is megünnepelték a «Sába királynője» előadásával, mely alkalommal a közönség lelkesen emlékezett meg a külföldön élő zeneszerzőről.

MUNKÁCSY SZOBÁJA AZ ENDENICHI GYÓGYSZERTÉNYBEN, A MELYBEN MEGHALT.

MUNKÁCSY SZOBÁJA AZ ENDENICHI GYÓGYSZERTÉNYBEN.

Esorok mellett bemutatjuk képét az endenichi gyógyszerintézet ama földszinti (s nem, mint lapunk 19-ik számában téves értesülés alapján irtuk: emeleti) sarokszobájának, melyben Munkácsy élete utolsó szakában lakott, s a hol meg is halt.

A három esztendő alatt, melyet Munkácsy nagy betegesen Endenichben töltött, mindig ez az egyszerűen bútorzott szoba volt lakóhelye. Tavasztól őszig, jó időben, sokat üldögélt az intézet szép kertjében, legtöbbit azonban e szobában tartózkodott, rendszeren a karosszékben ülve, a mely — nagykendővel leborítva — ott állt az ablak előtt. Sokszor órák hosszat se mozdult, csak nézett maga elé, — az étkezés idejére azonban — mert jó étvágya volt, — rendszeren feleséjét, s követelte, hogy ennie adjanak, és pedig — mint környezete beszéli, — gyakran magyarul kérte édesjét.

Az egyik fal mellett álló ágyon feltűnik a takaró, magyaros himzésével. E takarót még egészséges korában kapta ajándékba Munkácsy egyik rokonától, s betegsége ideje alatt felesége egy izben azzal lepte meg, hogy elvitte a gyógyszerintézetbe a magyar takarót, hátha jól esik a szegény betegnek!

A szoba falain két kép látható, mind a kettő Munkácsy egy-egy festménye után készült metszet, mind a kettőt apó orvosra kapta emlékül a művész elhunytá után. Az egyik metszet, a mely az ágy felett függ a «Krisztus Pilátus előtt» című híres festmény másolata, a melyre Munkácsy élete utolsó esztendejében saját kezűleg írta rá nevét; a másik kép pedig — a pamlag fölött, — a «Két család»-ot ábrázolja, melyet múlt százaink egyikében szintén bemutatunk.

AZ EBKIÁLLÍTÁSRÓL.

Zajoscsaholástól visszhangzott a múlt hétszombatján, s vasárnap és hétfőn a Tattersall egyik nagy földtől helyisége, hol hosszú sorokat alkotó ketrecekben kevés híjján négyezer mindenféle kutya volt elhelyezve: borjú nagyságú hatalmas állatok, macskánál kisebb apróságok, sima szőrűek, bozontosak, szálkások, véretek, házörzök, vadászutyák, agarak, ölekek stb. a legnagyobb változatosságban. Minden ketrecben táblácskák hirdették a bent zajongó, vagy bekén heverő állatok minemiségét, tulajdonságait, szerzett netaláni érdemeiket, hogy t. i. melyik nyert már itt, vagy másutt valami kitüntetést, melyik

«bajnok», «nyilt», «kölyök», vagy egyéb; némelyik eladónak az ára is ki volt téve: a legolcsóbb 100—200 korona, de volt közöttük 500—1000 koronás is.

Mindent a sok állatot pedig az ebkiállítás kedvéért gyűjtötték itt össze, a melyet az «Országos magyar ebtenyésztő egyesület» rendezett. A kiállítás nemzetközi volt; szombaton délelőtt nyitotta meg Darányi Ignác földművelési miniszter, kit ez alkalommal az egyesület elnöke, Gromon Dezső államtitkár üdvözölt.

A kiállítást sokan látogatták s gyönyörködtek a valóban szép és értékes állatokban. Különös feltűnést keltek többek közt a Bláthy Ottó Titusz óriási nagyságú bernáthegyi ebei, Fónagy József különféle fajú kutyái, melyek nyolc első díjat nyertek, Born báró pompás foxterrierjei, Buzzi Géza tacskói, Nádasdy Ferencz gróf angol vizslái, Metternich Sándor herczeg vérebei, de a többi kiállított eb is egytől-egyig mind olyan szép példány volt, melyeket alig győztek, különösen a szakértők, eleget nézni.

A kiállítást hétfőn Ő Felsője a király is meglátogatta, valamint József és József Ágost főherczegek. Széll Kálmán miniszterelnök, Darányi Ignác, Fejérváry Géza, Plósz Sándor és számos előkelőség érkezett a király fogadására. Ő Felsője hosszabb ideig szemlélte a szép ebeket s több izben adott megelégedésének kifejezést. Majd megtekintette a «mikotorék» bemutatását is, hol a kis borzbecs megrámadták s legyőzték a rókát. Sőt ezután egészen váratlanul, még egyszer vissza kívánt menni a felsője kiállításba, a mi már maga is mutatja, hogy mennyire sikerült az.

A kiállítás volt ebek közül néhány kiválóbbnak fénykép után készült rajzát alkalmunk van ezúttal bemutatni.

Kezdjük két hazai fajtaival: a komondorral s a pulival.

A «komondor» ez a szép, nagy, lompos, fehér szőrű eb, még csak pár évtizeddel ezelőtt is általánosan el volt terjedve rokonával, a «kuvasz»-sal együtt, a magyar lakta vidékeken, kivált az Alföldön, hol a magyar másféle kutyát alig is tartott. Minden jobb módú gazda udvarában öt-hat ugatótt, de a legszegényebb ember is tartott legalább egyet, vagy kettőt. Jó, hűséges, kemény természetű ebek voltak s nyilván még Ázsiából kísérték ide a magyart. De aztán rossz idők fordultak szegényekre. Behozták az ebadót, a mi veszte lett a hűséges állatoknak, mert a mint hirtre kerekedett, hogy a kutyákat adó alá össejrik, már előre ezrével pusztították el szegényeket mindenfelé. A kinek azelőtt öt-hat volt, most megelégedett kettővel is, majd ezt is megokolta s leszállott

egyre. Sőt utóbb arra is rá jöttek az emberek, hogy az ilyen nagy kutya tartása sokkal többbe kerül, mintha kisebbet tartanának s így aztán a még megmaradt komondorokat is apránként elpusztították úgy, hogy ez a szép eb faj ma már egész nagy vidékekről teljesen eltűnt és ha csak egyes ebkedvelők fenn nem tartják, maholnap teljesen ki is hal.

Az apró pulit a juhászok tartják és kedvelik nagyon. Mert a puli nem birkózik ugyan meg a farkassal, de rendkívül okos, ügyes, ravasz kis jószág. Tökéletesen tudja, hogy a birkának nem szabad a vetésre menni s a juhász bátran elalhatik nyája mellett, a birka még se fog tilosha tévedni, mert ha valamelyik csak közel talál is menni a vetés felé, a puli rögtön ott terem s az engedetlen birkát mérges csabolással utasítja rendre, szükség esetén meg is csipvén a netalán makacsodók lábát. Bár erre alig van szükség, mert a kis pulinak óriási tekintélye van még a legnagyobb kos előtt is.

Baj azonban, hogy a kis puli a juhásznak bitangolásában is kitűnő segítője. A mint ugyanis a juhász éjjel rá ereszt valami tilosra, a puli már messziről észre veszi, ha valami csöszféle, esendő, vagy ilyesmi közeleg s akkor aztán késedelem nélkül, villámgyorsasággal körülyargalja a legelésző nyáját s gyorsan elfűzi azt a nem tilos területre. Még pedig a legnagyobb esendben s bár mennyire szeretné is: ilyenkor a világért el nem vakkantja magát. Úgy, hogy mire a csösz oda ér, már akkorára megint a nem tilosban legelész a birka, a puli pedig ott fekszik szépen gazdája mellett, mintha este óta meg se mozdult volna.

A pulinak ezen tudománya azonban nem levén titok, bizony sok helyen már meg van tiltva a juhászoknak a pulitartás.

Okosságra közel áll a pulihoz a skót juhász eb, melyet különben mindenféle eb fajta közt a leghűbbnek, legragaszkodóbbnak tartanak, a mi pedig nagy szó. A skót juhász eb nem sokat mutat, hanem azért számos kedvelője van, a kik aztán a kiváló példányokért néha mesés árakat fizetnek. Így pl. Németországban egy ilyen, rendkívül kiváló tulajdonságú eb 60,000 márkáért kelt el!

Feltűnő külsejű az orosz agár, mely nem csak nagyobb és erősebb, mint a mi agaraink, hanem hosszú szőre és bozontos farka van, a mi sajátosságos külsőt kölcsönöz neki. Ezeket az erős, bátor állatokat az oroszok főképp farkas hajszára használják.

Igazán gyönyörűk, meglepő nagyságúak a bernáthegyi kutyák, melyek közül sima és hosszú szőrűek is voltak kiállítva, különböző színárnyalatban. Ez a faj a svájci alpesek közül származik s a szent-bernáthegyi barátok ebei, melyek már oly sok ember életét megmentették a hóviharokban, — világhíre vergődtek; különösen a «Barry» nevű, mely 40 embernek mentette meg az életét. Egyebent a sorok irojának azt mondta volt a szent-bernáthegyi zárdá főnöke, hogy a régi igazi bernáthegyi kutyák már teljesen kiveszték s a melyeket most annak neveznek, azok hasonlóak ugyan a régiekhez, jeles tulajdonságúak is, de mégis lényegesen különböznek amazoktól.

Pompás gyűjtemény volt a kiállításban a különféle vizsla fajokból is. Szépek voltak többek közt a német hosszú szőrű vizslák, melyek közül egyiknek, a Nelly-nek rajzát is bemutatjuk. A Nellyt Bécsből állították ki s bár még csak másfél éves, már «diszes múlt»-ra tekintethet vissza, a mennyiben a tavalyi «kölyök verseny»-en első díjat nyert.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Szeged története, írta Reizner János. E négy nagy kötetre terjedő monografia is annak a lelkesedésnek eredménye, melylyel megyék, városok az ezredévi nagy nemzeti ünnepkor saját multjuk eseményeinek és emlékeinek maradóan megőrköztetését elhatározták. Szeged városa szintén ebből az alkalmából többek közt egy nagyobb irodalmi műben kívánt beszámolni a város multjáról, nemkülönben azon érdekes népsajáttságokról, melyek Szeged várost országos híressé tették. Reizner János, kit a város Szeged történetének megírásával megbízott, régen búvárolja e nagy alföldi város történeti adatait, mint Szeged város levéltárnoka, most pedig

az ottani «Somogyi könyvtár» igazgatója. Kutatásainak eredményeivel már régebben is gazdagította a magyar történelmi irodalmat, most pedig Szeged város multját a legrégibb időkől kezdve máig terjedőleg írta meg. Munkája érdekében igen sok levéltárban búvárolt, de mégis Szeged levéltára és jegyzőkönyvei adták a legbecsesb anyagot a polgárság multjának, a régibb községi és társadalmi élet mivoltának kifizetéséhez, megírásához. A négy vasos kötetből az első a legrégibb időkől a XVIII század végeig, a második inentől kezdve az 1879 iki nagy árvizig terjed. A harmadik kötet az egyházak hatósági, egészségügyi, iskolai, közmívelődési és gazdasági állapotok ismertetését foglalja magában, végül a negyedik kötetben gazdag oklevéltár 1247 óta az egész munkához név- és tárgymutatót találunk. A szerző nagy szorgalma és a város áldozatkészsége valóban értékes művel gazdagította e monografiában történelmi irodalmunkat, olyan művel, mely első sorban Szeged közönségének használatára van ugyan szánva, de közérdekű voltánál fogva minden magyar embert érdekel, sok új adatával pedig a történet-tudósoknak is becses forrást szolgálhat. A nagy művet számos kép és térkép élénkíti.

Belenecresi Dezső. Dalok a zugból. Budapest 1899. A mint az ajánlásból látjuk, a szerzőnek első könyve. Az «Anyámhoz» című versből, mely inkább illik előhangnak a kötethez, mint az a két strófás vers, mely a gyűjteményt megnyitja s a kötet címét viseli, — azt is megtudjuk, hogy e versek írója még csak húsz éves, telve a költészet iránt fogékony szív ábrándjával, rajongásával, kiforratlanságával. Biztató jel, hogy iránya nemes; szívet a szeretet és hit melegíti.

«Ne öntözd könnyel minden éjjeled,
Párnádat oh, jó anyám!
Fórró könnyed szívemre hull le,
Ne gondolj hát zokogva rám»
A kit távolba vitt a vágya.
Ne keserítsen el fiad...
Ne sirj... Az Isten megsegít majd,
S ki tudja, a jövő mit ad!

Igy kezdi az imént idézett verset. E kis mutatványból az is kitűnik, hogy Belenecresi Dezső lendületes költői nyelven ír s ügyesen versel. A szerelem csak ki szívéből legőbbit dalt. Ezek jó része elég csinos, de erősebb érzésekre nem akadunk bennök s a költészet igazi lehetett hiába keressük; olovvasva nem igen hagynak nyomot lelkünkben. Néha a századvégi léha társalgás hangja is megszólal bennük. Ilyen, a versben egyenesen rít «maga» megszólításnak unos-untig való használata. «Magára néztem», «Tele van a szívem már magával», «Mikor leülök magam mellé», «Magának téptem én» stb. stb. Az ilyen affectált beszéd nem a költészet igaz hangja, jó lesz leszkoni róla a fiatal költőnek. A kis gyűjteményből bemutatjuk a következő csinos verset:

Ne mondjátok...

Ne mondjátok, hogy én hiába küzdök,
S hiába van szívembe' tűz.
S hiába minden, bárha a rajongás
Mindig csak új munkára fűz.

Ne mondjátok... Hiába is beszéltek,
Majd eljő még a nap — midőn
Áttörök villogó sugár a felhőn
S a zivatáros bús időn.

Feljő a nap még fényvel, ragyogással,
S minél sivarabb a jelen,
Annál nagyobb lesz üdve a jövőnek...
Nem állok meg az útfelen.

Nem értitek ti, hogy gyönyör szívemnek,
A nyomorúság, mely gyötör...
Fakón, kopottan járok lenn a földön,
De a lelkem a fellegekbe tör...

A magyar kir. honvéd Ludovika Akadémia cím alatt az intézet parancsnoksága terjedelmes füzetet adott ki, mely az ország első katonai intézetét ismerteti. Régi és újabb törvényekben gyökerezik ez az intézet, mégis szükséges, hogy a közönség megtudja, mily fontos tényezője az életnek, mert úgy látszik, hogy kellőleg tájékozva nincs róla. A kik itt tanulnak, nemcsak a honvédségnél, hanem a közös hadseregben is megnyílik előttük a tisztválya. A korábbi alapítványokat az évi országos segély annyira emelte, hogy minden évben 50 ifjú számára, a kik gimnáziumot, reáliskolát elvégeztek, hely jut, és pedig a legtöbb oly hely,

GOLDMARK KÁROLY.

mely fizetéssel sem jár. Még sincs annyi jelentkező, a mennyivel ez a helyet betölteni lehetne. Az életfalva megválasztásához tehát ez a fizet nagyon fontos. Megismerteti az intézet egész szervezetét, s képekben is bemutatja a hatalmas épületeket, azok részleteit, a körülte levő Orczy-kertet, mely a főváros háztömegében idén veszi körül a nagy telepet, s elfér benne liget, kápolna, lövölde, lovagló iskola, úszó csarnok, stb. A csinosan kiállított fizet ára egy korona.

Új könyvek. A Singer és Wolfner-féle «Egyetemes Regénytárban» megjelent: Asszony-e vagy lény, angol regény két kötetben, írta Croker B. M. Ara egy frt. — Tiszahati dolgok, tárczák, költemények, gondolatok; írta Szentmiklósi József. Az író sajátja; ára két korona. — Mende-mondák, írta Zombory Dezső. Tizennyolc rajz és tárczaserű dologzatok. Budapest, Lévai Már kiadása; ára két korona.

Új Magyar Szemle. A Blaskovich Sándor és Ambrus Zoltán szerkesztésében megjelent «Új Magyar Szemle» folyóirat májusi füzetében az első cikk «Bosznia és kormányzata», mely támadás Kállay Benjamin közös pénzügyminiszter bosnyák politikája és adminisztrációja ellen. A cikk írója nincs megnevezve. Éber László Munkácsy Mihályról ír, Ferenczi Zoltán Széchenyi és Kossuth írói harczáról, Alexander Bernát folytatja Diderot-ról való tanulmányát, Vészi József a Keeskemény Aurél naplóját ismerteti folytatásként; Keszler József a történetírás illusztrációjáról beszél és Gelléri Mór «Munka nélkül» című regényét folytatja a munkásviszonyok köréből. Rákosi Viktor folytatja «Elnéműlt harangok» című regényét, Ambrus Zoltán, Flaubert «Bovaryné» című regényének fordítását. Kiseb közlemények zárják be a kötetet, melynek ára 2 korona.

Fehér könyv. Brody Sándornak minden hóban megjelenő folyóiratából, melyet maga ír és ad ki, a májusi kötet is elhagyta a sajtót. Az időközi eseményekre vonatkozó cikkek mellett a szerző szép-irodalmi munkásságát is itt adja, így az «Egy rossz asszony természetrajza» című regénye folyik. Szól a kötet Munkácsyról; visszaemlékezést közöl Deák Ferenczről és Tisza Kálmánról; cikkeznek törvényszéki tárgyalásról, színészetéről, stb. A könyv a szerzőnél rendelhető meg 80 krajczárért.

Új zeneművek. A «Harmonia» zeneműkereske és kiadásában megjelentek «Az Anyaföld» népszimfii összes dalai, dal a korona 50 fillér, továbbá Hubay Jenőtől két dal; Kedvesem (ára 1 korona 50 fillér) és «Miertől oly későn» (ára 1 korona 50 fillér). — Jenovay Jenő «Budapest-Páris» című kiállításra indulót szerzett, mely Rózsavölgyi és társa bizományában 1 korona 50 fillérért kapható.

Nemzeti Színház. Feuillet Octávót, az «Egy szegény ifjú története» című regény és ebből készült szimfónia műlank is jól ismert szerzőjét, a Nemzeti Színház május 18-án egy eddig nálunk még első nem adott szimfoniával hozta a magyar közönség emlékeztetőbe. A «Juliette válogása» három felvonásos vígjáték ez (magyarra fordította

Huszár Vilmos), mely azonban már idejét múltan abban a formában, a mint azt Feuillet megírta.

D'Épinoynak ismeretése van egy herczegnővel, a ki észreveszi, hogy az ismeretségről beszélnek. Elhatározza tehát, hogy a maga melegségére ő házastja meg Epinoyt, s kiszemeli számára Juliettet, a kit Epinoynól is vesz. Szeretik egymást az új házások, azonban Juliette egyszer csak megtudja férje multját. Válni akar, de akkor még nehéz volt Franciaországban a válás. Könyvben, színpadon meglévő történeteket lehetett megismerni a törvény szigoráról. Feuillet vígjátéki fordulatot ad a családi drámának. Egy jóllelt ügyvéd, ki szereti Juliettet, de becsületes, elhítoja a házaspárral, hogy a törvényszék már elválasztotta őket. A házások erre rátámadnak, még gyansúttják is, és kibéliknek egymással. Dráma, vígjáték, hóhozát vegyessen keveredik össze a darabban, s néhány oly jelenet emelkedik ki, mely mutatja Feuillet értékét. A darabot azonban mégis közönséges nézte végig a tavaszi közönség. Alszeghi Irma rokonszenves ábrázolását, Hegyesi Mari, Császár, Mihályfi, Gyenes játékat szívesen megtáplálták.

Vígyszínház. Május 19-én került színre Philipp Félis német író drámája a «Golgotha»; magyarra fordította Ruttkai György. A főszerepet, egy meggyötört anyát, kinek az élet kinszenvedés, Jászai Mari játszotta, ki a Nemzeti Színházról megváltván, most a Vígyszínház az ő nagy tehetségéhez méltó szerepkört igyekszik fölvenni játékkrendjébe.

A «Golgotha» is így került előadásra, bár e darab szövege, fordulata a drámai érzésnek és stílnak nem valami nevezetes műve. Az egész egy «rendőri eset», — mint mondani szokták a sikkasztásokról. Egy pénztárnémet elűnt 20,000 márkát. A gyuanu a pénztárnokra esik, a kit elítélnék, börtönbe zárnak. Csak a mikor kiszabadul, tudja meg, hogy a tolvaj a pénztár főnökének fia volt. Az igazi bűnös anyja, Wedekindné, a ki éveken keresztül rejtgette a titkot, de anyai szeretetből el nem árulta, maga vallja be a kiszabadult rab előtt. Gyönyörűn játszotta ezt a jelenetet Jászai Mari. A drámai csomó a darabban az, hogy a pénztárnok leányát, a míg az apa fogásában volt, megszerette Wedekindné másik fia, feleségül is akarja venni. A börtönbe került apa meggyalázásának érzetét azonban ez nem csillapítja. Követeli az anyától, hogy vallo-mását a bíróság előtt ismetelje, állítsa helyre becsületét a világ előtt. Wedekindné el is indúl, hogy mindent elmondjon a bíróság előtt. De a pénztárnok ellágyul s a színdarab véget ér. Jászai Mari nagy bensősége, érzelmi ereje megrázza a közönséget. A darab kevésbé. Gál Gyula (a pénztárnok) bár tiltózta szerepének kidolgozását, leginkább megálta helyét Jászai Mari mellett. Góth, Fenyvessi, Szathmáry Balassa, Szerényi Gizella is igyekeztek beleélni magukat a drámai hangulatba.

A Műcsarnok tavaszi kiállítás. A Műcsarnok tavaszi kiállítását, melyet Munkácsy halálakor néhány napra bezártak, június 10-ig lesz nyitva. A közönség jól látogatta s e hó 20-ikáig 76 képet adtak el 12,000 korona értékben. A pályabroszét már odaítélte a jutalmakat: a társulati díjat Karlovsky Rertalan «Pipázó katoná»-jának, a Rökk-díjat Zemplényi Tivadarnak «Zarandoknó»-jének, a Harkányi Frigyes díjat Albert Andor szobrász «Képmás» című szoborművének.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Vörös-kereszt Egylet országos közgyűlése. A magyarországi Vörös-kereszt Egylet közgyűlése mindig a királyi család több tagjának jelenlétében megy végbe. Fővédőasszonya néhai királynéknak volt; legújabbban a király Mária Valeria főherczegnőt nevezte ki fővédőasszonyul. A fővédőhelyettes is a királyi család tagja, sokáig néhai Károly Lajos főherczeg volt, most a király másik öccse, Lajos Győző főherczeg. A május 22-iki közgyűlésre Mária Valeria főherczegasszony kőbejött akadályok miatt meg nem jelenhetett, s Klotild főherczegasszony helyettesítette. Eljött Lajos Győző főherczeg, s ez alkalomra megérkezett fumei hosszas tartózkodásból József főherczeg és József Ágost főherczeg. A közgyűlést e hó 22-ikén az új városháza földszíntén tartották, mely megtelt előkelőségekkel. Az utczán is nagy sokaság gyűlt össze.

Agyűlés tagjai között voltak Széll Kálmán miniszterelnökkel a miniszterek, Perczel Dezső, a képviselőház elnöke, Lobkovitz hadtestparancsnok, gróf Apponyi Lajos udvarnagy, többen a belügyminiszterium, honvédelmi- és hadügyminiszterium képviselőit, stb.; nagy számmal a vidéki főkegyesületek küldöttei.

A királyi család tagjait a városháza kapujában gróf Csekonicz Endre, az egyesület elnöke fogadta, a teremben pedig zajos üljénés köszöntötte.

A KIRÁLY A KIÁLLÍTOTT EBKEK MEGTEKINTÉSÉRE INDUL, DARÁNYI MINISZTERTŐL ÉS GROMON DEZSŐ KIÁLLÍTÁSI ELNÖKTŐL KISÉRVE.

Csekonicz Endre gróf erre megnyitotta a gyűlést. Beszéde elején üdvözölte a vendégeket s megköszönte a királynak, hogy Mária Valéria főhercegné asszonyt nevezte ki az egyesület legfőbb védőjévé. Balázs József jegyző bemutatta a központi választmány jelentését az 1899-ik évről. Latinovics János igazgató a zárószámadást terjesztette elő. Elhatározták, hogy a főkegyesület 1900-ban a tagdíjak 50 százalékát kötelesek beszedni a központba. Elfogadták babarci Schwartzert Ottó indítványát, amely szerint az Erzsébet-kórház jövedelméből külön tartalék-alapot csinálnak, 1900-ra 14,700 korona hitelt adnak az ápolónői intézmény fejlesztésére. Ezután a választások történtek meg a különböző osztályokba. Gróf Csekonicz Endre záró beszédeben a királyi család további jóindulatába ajánlotta az egyesületet. Lajos Győző főherceg kezét szorította Széll Kálmán miniszterelnökkel, Lobkovitz herceggel és Fejérváry Géza báróval; aztán Klotild főhercegné asszonnyal és a főhercegekkel elhajtott.

Este gróf Csekonicz kecskeméti-utcai palotájában nagy ebéd volt. Részt vett benne Lajos Győző főherceg, a Csekonicz-család, Széll miniszterelnök nevével, báró Fejérváry honvédelmi miniszter, báró Krieghammer közös hadügyminiszter, Cseh Ervin horvát miniszter, több főúr és a főrendi hálygek közül azok, kik az egyesület körül buzgólkodnak.

A poliklinikai egyesület közgyűlése. A budapesti poliklinikai egyesület, mely annyi sok ezer szegény beteget lát el orvosi tanácsal, a mennyiben pedig ereje engedi, orvoságban és kórházi ápolásban részesíti, május 24-ikén tartotta évi közgyűlést kórházának nagy termében. Ünneplőességet adott a közgyűlésnek, hogy ezen megjelent az egyesület védnöke, József főherceg, Klotild főhercegné asszonnyal.

Széll Kálmán miniszterelnök, Wlassics Gyula közoktatásiügyi miniszter, Márkus József főpolgármester, Perczel Dezső képviselőházi elnök mellett az egyesület tagjai nagy számmal gyülekeztek. A vendégeket gróf Szapáry István elnök és dr. Erőss Gyula, az intézet igazgatója fogadták. A főhercegi párt a közgyűlést hosszantartó lelkes éljenzéssel köszöntötte. Dr. Erőss Gyula igazgató adta elő az évi jelentést. A kormány által engedélyezett sorsjáték eddig 100,000 koronát jövedelmezett az egyet céljaira, s ebből kibővíthetik a kórházat, melybe most csak 50 beteg fér el. Az egyet jótékonyágát a múlt évben 33,455 beteg vette igénybe, a kórházban 281 beteget ápoltak. A kiadás 15,000 forint volt, 2000 forinttal több, mint a bevételek. A választások megtörténtek után a főhercegi pár megtekintette a kórházat, az összes helyiségeket. A főhercegné asszony a női betegekkel és gyermekekkel körbejárta, a gyermekeknek cukrot osztogatott és hagyott is hátra számukra. A konyhában a főherceg a levest is megkóstolta. A főhercegi pár beírva nevét a vendégkönyvbé, a közönség üdvözlése közepette távozott.

A Nemzeti Szalon közgyűlése május 20-ikán a tagok érdeklődése mellett ment végbe. Gr. Andrássy Gyula elnök lelkes beszéddel nyitotta meg a gyűlést.

Hock János alelnök adta elő az évi jelentést, melyben azt a reményt is kifejezi, hogy az egyesület mind több és több sikerrel fog működni. Most

is elég sikert mutathat fel. Ide sorolható a vidéki tárlatok rendezése s a vidéki műpártoló egyesületek alakítása, ide az az öt tárlat, melyet a Szalon a fővárosban rendezett. A sikert elismerte Wlassics Gyula közoktatási miniszter is azzal a 8000 koronányi évi segíttel, melylyel az egyesület munkásságát előmozdítja. Róza Miklós titkár előterjesztése után a felügyelőbizottság indítványára jegyzőkönyvi köszönetet és elismerést szavaztak Hock Jánosnak, ki az egyesület vagyonát buzgalmával egy év alatt megszerelte. Hasonlóképp köszönetet szavaztak Baumann Antal pénztárosnak is. Ezután sorra kerültek a választások. Új tisztségviselőket (sociétaires) megválasztották: Székely Bertalant, báró Mednyánszky Lászlót és László Fülöpöt. Művészeti alelnökké László Fülöpöt, műtárnokká Rubovics Márkót. A választmányt is kiegészítették.

A Magyar Tud. Akadémia május 21-iki ülésén Than Károly elnököt. Szaktudományi előadások voltak napirenden. Daday Jenő felolvasta «Alsóbbrendű mikroszkópi rákokban élősködő galandféreg-lárvák» című értekezését. Báró Eötvös Loránd bemutatta Tanyai Károly dolgozatát a «mágnesesség mechanikai hatásáról». Schuller Alajos előterjesztette Strausz Armin rövid értekezését a «dioptrikai rendszerek osztályozásáról», dr. Koch Antal bemutatta dr. Lörenthey Imrénél «Újabb adatok Magyarország harmadkorú rákfaunájához» című értekezését. Végül Schmidt Sándor tartott előadást «Ásványtani közlemények» címmel.

MI UJSÁG?

A király Gödöllőn időzik egész héten s csak hétfőn és esütörtökön jön a budavári királyi palotába, hogy kihallgatásokat adjon. Gödöllőn minden nap vadászni megy. Ő Felsége Budapesten időzése

A KIRÁLY MEGÉRKEZÉSE A NEMZETKÖZI EBKIÁLLÍTÁSRA. — Erdélyi fényképei után.

a delegációk tárgyalásainak befejezésétől függ. Ez alatt több udvari ebéd is lesz. Lajos Viktor főherceg, ki a Vörös-kereszt egyesület közgyűlésére jött, május 23-ikán délben látogatást tett József főherceg családjánál, s aztán elutazott Bécsbe.

A budapesti egyetem segélyegyletének elnöksége május 23-ikán tisztelettel József Ágost főhercegnél, kérvén, hogy az egyesület védnökségét vállalja el. A főherceg a következő hazafias érzülettel áthátolt választ adta:

«Őszinte örömmel elfogadom a védnökséget. Teljes szívemből kívánom, hogy az Isten áldja meg nemes törekvésüket és tölem telhetőleg mindenkor pártolni fogom és istápolni az egyesületet, melyet ezentúl a magaménak tekintek. Igen! Iparkodjunk szegénysorsú társaikon segíteni, hogy belőlük édes hazánk javára és dicsőségére, melyen szeretett királyunkhoz hí szívvvel ragaszkodó igaz magyar férfiak válnanak. Köszönöm, hogy eljöttek hozzám.»

Ezután dr. Timon Ákos jogkari dékán és József Ágost főherceg egykori jogtanára a küldöttség tagjait bemutatta a főhercegnék, a ki meleg érdeklődéssel tudakozódott az egyesület ügyeiről.

Jókai Párisban. A nagy regényíró művei külön gyűjteményben vannak kiállítva a párisi világtárlaton. Ezt a kiállítást Jókai Mór maga fogja megnyitni s e végből Párisba utazik nejevel. Május 28-ikára várják oda s ünnepélyesen fogadják. A vasútnál a párisi magyarok bizottsága üdvözl. Másnap lakoma lesz, a melyen a Párisban élő s jelenleg ott tartózkodó magyarok részt vesznek. A «Figaro» szerkesztősége Jókai tiszteletére összejövetelet rendez. Ezt követni fogja egy francia diner, a melyet francia írók, a Párisban élő magyar és egyéb külföldi hírlapírók rendeznek Jókai tiszteletére.

Az Operaszínház új igazgatója. Az Operaházban május 20-ikán délben mutatta be gróf Keglevich István intendáns az Operaház színpadán egybegyűlt művészeti személynéket Mészáros Imrét, az Operaház új igazgatóját.

Gróf Keglevich beszédében azt mondta, hogy minden országban és minden téren, úgy tapasztalta, csak azon intézményekben látható biztos, állandó haladás, a melyek ügyszólván az anyaföldből nőttek ki és a melyekben a buzgóság is nem idegen, hanem lehetőleg otthon felnőtt, ismert és a maguk részéről is az állapotokat ismerő férfiak kezében van. Nehéz az igazgató feladata, a melyet elvállal, de nem oly nehéz és a helyzet nem oly rossz, mint a minőnek híresztelték és híresztelik. A magyar Operaház ma is az, a mi volt; csak egy kis elkedvetlenedés mutatkozott. Az éljenzés csillapultával a művészek sorából Várady Sándor üdvözölte az új igazgatót, Mészáros Imre művészeti igazgató válaszában kiemelte, hogy nem hoz többet, csak egy rövidke kis programot: szolgálja a magyar zeneművészetet; szem előtt tartani az igazgatására bízott műintézetnek összes érdekeit; ezen kettős szolgálat szerint kötelességét mindenkori a legpontosabban teljesíteni, még akkor is, ha tán szigorral kényszerűne eljárni.

Gyertyánffy István ünnepelésre tanárok, tanítók nagy számmal gyűltek egybe május 24-én a

Hosszúszőrű Bernát-hegyi ebek.

Orosz agár.

budai pedagógium nagytermében. Megjelentek az ünnepre: Zsilinszky Mihály államtitkár, Berzeviczy Albert orsz. képviselő, Utznár Viktor miniszteri tanácsos, Halász Ferenc osztálytanácsos is. Váro Bényi tanfelügyelő, az ünnepelt volt tanítványja méltatta Gyertyánffy érdemeit, miközben lehullott a lepel az élethűen festett képről. Kiss Aron dr., a pedagógium mai igazgatója szólott még, s átvette az intézet részére a képet. Maga az ünnepelt gyengélkedése miatt nem volt jelen; családja részéről ott volt Gyertyánffy alezredes és Szuppán Vilmos felsőbb leányiskolai igazgató.

A kolozsvári Mátyás-szobor. A kolozsvári Mátyás-szobor leleplezése országos ünnepélyvel történik, s ennek egyik legszebb része lesz a főúri bandérium. Wessélyi Béla báró szervezi, a ki a jövő hónap 14-ikére értekezletre hívta össze mindazokat az erdélyi és magyarországi főurakat, a kik részt akarnak venni a bandériumban. Fadrusz János, a szobor tervezője is részt vesz az értekezleten, a melyen szóba kerül a fekete sereg dolga is. Ugyanis korhű ruhában hatvan főnyi fekete sereget is akarnak alakítani. Az ünnepélyen az Erdélyi Kárpát

Magyar komondor.

ben, Budapesten. — JOYANOVICS JÁNOS, szabadtéri szerb plébános, 84 éves korában. — DUBÉZ JÓZSEF, nyug. katonai karmester, Dubez Péternek, a magyar Opera néhai híres hárfaművésznék testvére Szent-Endrén; a katonai zenekarokat magyar zeneművekre és népdalokra betanította, s ezért Budapesten nagy népszerűsége volt. — ERDÉLYI ANTAL, Szabolcs megye nyug. alveáltárnoka, Nyiregyháza. — FLUK KÁROLY, honvédtörtnagy, Gyula város közigyámja és árvapénztárnoka, 62-ik évében, Gyulán. — SZIGETHY ISTVÁN, román. kath. főgymnáziumi tanár, a székely-egyleti első takarékpénztár aligazgatója, Székely-Udvarhelyen. — KISMAYER KÁROLY, a kolozsvári iparos-egylet és az elaggott iparosok menházának tiszteletbeli elnöke, élete 90-ik évében, Kolozsvárott. — ZOMBORY ANTAL, postamester, 48-as honvédszázados, Nagy-Dobronyan. — LAZÁR GIMÓ, a «Lázár és Verzár» cég tulajdonosa, a kereskedelmi és iparkamara alelnöke, 58-ik évében, Brassóban. — KUNDEL ANTAL, a vas megyei gazdasági egyesület pénztárnoka, 56 éves, Szombathelyen. — BOGÁRFALVI KOLOSVÁRI ALBERT, volt 1848/49-es honvédtörtnagy, nyug. magyar kir. honvédszázados, 68-ik évében, Széken. — NEDBECZY SÁNDOR, munkás életének 84-ik évében, Győrött. — WISSNER RAJMÁN, a Dunagőzhajózárság pécsi szénbányáinak igaz-

Hosszúszőrű német vizsla.

Pulí.

AZ EBKIÁLLÍTÁSÓL. — Erdélyi fényképei után.

Skót juhász eb.

Egyesület élőképében akarja bemutatni Erdély népviseleit.

Rákóczi Ferenc széke az Akadémiában. Bubics Zsigmond kassai püspök, a kit az Akadémia legutóbbi nagygyűlése alkalmával tiszteleti taggá választott, történeti szempontból becses ajándékot adott az akadémiának. Ez II. Rákóczi Ferenc nagy karosszéke, a melyet a püspök több évvel ezelőtt a zborói, egykori Rákóczi-kastélyban szerzett. A karosszék hatalmas terjedelmű, gyönyörű faszerezésű munka; az ülése és hátrésze magyar virágos motívumokkal díszített préselt bőr, gazdag aranyozással.

* Oroszország európai és ázsiai részeiben eddig 4542 kilométer hosszúságú vasút épült ki. Ezek két harmada leginkább hadászati célokra szolgál. 1898 óta e vonalokon már a második vágányokat is rakják.

HALÁLOZÁSOK.

Gróf VAY ADÁM, főrendiházi tag, Szabolcs megye volt főispánja, Nyiregyháza, 73 esztendő korában meghalt. A megye társadalmi és politikai életében elsőrendű szerepet vitt. A hatvanas években képviselő volt, később a megye főispánja lett. Lemon-

dása óta visszavonultan élt, főleg ref. egyháza ügyeivel foglalkozva.

WARGA LAJOS, a sárospataki ref. főiskola theologiai karának 33 éven át működött buzgó és jeles tanára, folyó hó 17-ikén elhunyt. 1835-ben született Kolozsvárott. Papi pályára készült, külföldi egyetemeket is látogatott, s irodalmi munkássága által is ismeretessé tette magát. Hazatérte után, 1867-ben hívatott meg a sárospataki theologiai akadémiába az egyháztörténet tanárának.

LÁNO FÜLÖP, az Opera Színház nyugdíjas tagja, meghalt 62 éves korában. Nagy-Kanizsán született, s ifjú éveiben kereskedő volt. Mint énekes először külföldön lépett föl, a hetvenes években hazajött, a Nemzeti Színház operájának tagja lett, s aztán az Opera Színháznak is közkedveltségű tagja volt a bariton szerepekben, mígnem néhány év előtt nyugalmába lépett, s mint zenetanár működött.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Szentmihályi és óvári báró PONGRÁCZ VINCE, cs. és kir. 82-ik gyalogezredbeli alezredes, 54-ik évében, Budapesten. — HAJTINGER JÁNOS, címzetes kanonok, nyug. eszperes-plebánus, 79 éves korában, Eperjesen. — P. FLODUNG JÓZSEF, a budapesti Jézus-társasági atyák rendházának tagja, volt főgymnáziumi tanár, élete 55-ik, szerzetessége 37-ik esztendőjé-

gatója. — Mészáros Imre, Szeged városi mérnök. — STIPANICS ANTAL, pilis-szántói körjegyző 62 éves korában. — MÁTRAI KÁROLY, az orsz. iparművészeti iskola volt növendéke, Mátrai Lajos György iparművészeti tanár 21 éves fia, Budapesten. — CHRISTOPH FUGYES, Königsvarter báró gazdasziszte, Csabacsudón.

ÖZV. HORVÁTH GÁSPÁRNÉ, a néhai országgyűlési képviselő és fővárosi bizottsági tag özvegye, 80 éves korában, Pécelen. — TASSI VÉGH BERTALAN, szül. Brencsán Erzsébet, életének 78-ik esztendejében, Kolozsvárott. Végb Bertalan, 1848—49-iki honvédezzredes nejét gyászolja benne. — ÖZV. MICHELLE PÁLNÉ, szül. Novák Viktória, száz éves korában, Győrben, s haláláról unokaöccse Gahler Lajos Pál pénzügyi tanácsos adott ki gyászjelentést a kiterjedt rokonság nevében is. — ÖZV. BENKAI DÉNESZÉ, szül. Meiszner Emilia, a váci nőegylet elnöke, életének 71-ik évében, Vácson. — JAKABFFY EREKLE, jótékonyágáról ismert úrnő, Aradon, 63-ik évében. — SZENTÉSY ALADÁRNÉ, szül. Beniczky Matild pestmegyei számvéde neje, Budapesten. — CIOCAN JÁNOSNÉ, szül. Picu Amália, egyetemi tanár és országgyűlési képviselő neje, életének 40-ik évében, Naszódon. — HATMERLE HENRIKÉ, a volt külügyminiszter özvegye, szül. Bernus Teréz, Bécsben.

Papp Béla, nagyváradi huszárönkéntes korában.

A szatmári testvérgyilkos. A művelt társadalom és a jó érzés megrendülve olvasta a héten a hírlapokból a szatmári esküdtzsek előtt végbement bünyű tárgyalást. November óta foglalkoztatja már a közönséget az a kegyetlen gyilkosság, melynek Papp Elemér gimnáziumi tanuló esett áldozatul, kit nov. 18-ikán este felé, mikor Szatmárról Kak-szentmártonba, szülőhöz akart menni, meggyilkoltak. S a vizsgálót a gyilkosság borzasztó magyarázatát derítette ki. A 17 éves fiút saját testvérbátyja, a 28 éves Papp Béla, birtokos, 14-ik ezredbeli tartalékos huszárhadnagy gyilkoltatta meg, hogy megromlott vagyoni helyzetén öcsése örökségével segítsen magán. Segítségére volt ellúllott unokatestvére, Papp Zoltán díjnok, ki a szerencsétlen Papp Elemért rávette, hogy a végzetes estén szülőhöz menjen, sőt az úton egy darabig el is kísérte. A gyilkosság végrehajtására pedig Papp Béla juhászát, Zsoldics Mihályt bérelte fel, a ki csakugyan le is lőtte a szerencsétlen fiút. A Papp-család egész Szatmármegyében ismeretes s Papp Béla is, kinek még szülői is ének, a legelőkelőbb társaságokban forgott. Felesége Nagy László, a megye alispánjának leánya. A megye egész társadalma megborzadt, mikor Papp Bélát mint közönséges gonosztevőt kísérték be úri lakásából a börtönbe. Családjára egész addig emlékeznek még a szatmáriak, mikor dédapja bocksoros oláh nemes volt Údváriban. Nagypapja pápa lett, majd áttért a református vallásra. Apja már mint vagyonos birtokos, szerepet vitt a megyében.

Az esküdtzsek előtt a három vádlott közül csak Papp Zoltán tagadtott. Papp Béla, Zsoldics bevallották rettenetes bűnökét. Bebizonyult, hogy már évek óta több kísérletet tettek Papp Elemér elpusztítására és hogy Papp Zoltán is mindig közreműködött. Papp Béla azzal igyekezett enyhíteni bűnét, hogy öcsését korhelynek, hátrátsnak mondta, a ki miatt a család becsületét féltette. De a tanúk vallomása ezt is megegyeztet, mert Papp Elemér szelíd fia volt. Május 23-ikán, két napi tárgyalás után kimondta mind a háromra az esküdtzsek, hogy bűnösök. Erre Papp Bélát és Zsoldicsot bitófára ítélték, Papp Zoltánt nyolc évi börtönre. Zsoldics, a juhász, csaknem összerokkadt, de Papp Béla, visszatartó nyersséggel mondta, hogy nem folytatják kegyelemét. E szomorú pör borzalmas részleteit minden gondolkodó és érző embert mélyen megrendítettek.

Sok tekintetben egy nehéz lélektani rejtélyvel állunk itt szemben. S mivel az arcvonásokból sokszor a lélekre, a szívben megfogantott vagy azon erőt vett gondolkozásmódra is lehet némileg következtetni, vagy legalább sejteni, gyanítani, — közöljük főbűnös Papp Béla arcképeit.

Szerkesztői üzenetek.

Kaszinó. Az ebkiállítások nem épen új keletiek s a külföldön évenként több helyen rendeznek már régebbi idők óta kisebb-nagyobb ilyen kiállításokat. A cél az, hogy a nevesebb ebek tenyésztését előmozdítsák, más részről pedig, hogy az ebkedvelőknek alkalom nyujtassék a meglévő anyagot megismerni, venni, vagy eladni. Több helyen van kiterjedt ebtenyésztő és idomító intézet, melyek tulajdonosaiknak nem megvetendő jövedelmet hoznak. Az időszerint Párisban is rendeztek ebkiállításokat, melyre mintegy 1600 kutyát hoztak össze a világ minden részéből.

Trubadur I—III. Csak a csinos verselés érdemel bennük egy kis figyelmet, igazi költői becsök nincs. Halványul az ábránd. Jól átgondolva készült s okosan van megírva, de hiányzik belőle a valódi költői ihlet.

Reménytelen szívvel. A szerző műgondra törekszik, gondolatait tömören és művészi formában akarja kifejezni. Törekvéset azonban nem sok siker koronázza; verseiben nem az erőt, csak az erőlködést látjuk.

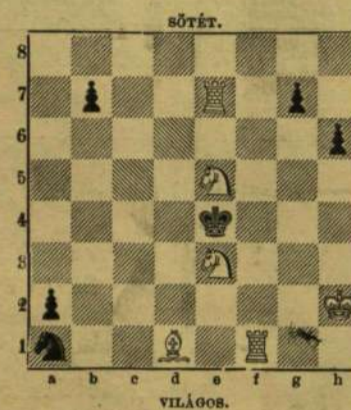
Nem közelíthetők: Miért nem vagy te vadvirág. Gyermekek bánat. Temetés. Atom. Társadalom.

A Vasárnapi Ujság régebbi évfolyamai. Eladó a Vasárnapi Ujság 1879—1883 és 1890—1899 évfolyama, évfolyamonként 3 forintjával. Tudakozódások «Sch. M.-nak Gesztete, u. p. Gömör-Simonyi» címzett levélben intézendők.

SAKKJÁTÉK.

2169. számú feladvány. Ernst J.-től.

(III. díjat nyert feladvány.)

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

A 2152. sz. feladvány megfejtése Rushby G.-től.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.

1. Vh1-a8 --- Ke5-f6 (a) 1. --- Ke5-d6
2. Va8-h8 --- t. sz. 2. Va8-h8 --- t. sz.
3. Hd4-f5 --- f3 mat. 3. V v. H mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomonyán: Németh Péter. — Lipótváros: Hoffbauer Antal. — Kecskemét: Balogh D. — Losoncban: Demeter József. — A pesti sakk-kör.

KEPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» folyó évi 19-ik számában közölt képtalány megfejtése: Az ember valódi becsé nem eszének, hanem akaratának erejétől függ.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9

Legpontosabb és legmegbízhatóbb egyedül

ERDÉLYI BÉLA

Párisi kalauza

térképpel, kis francia szótárral, tartalmasabb, mint Fredrick amerikai kalauza. Köte 3 korona, füve 2 korona, 450 oldalnyi tartalommal. Kapható minden jóbk könyvkereskedésben. A fenti összeg beküldése után bérmentve küldi: SCHULHOF KÁROLY könyvkiadó Szegeden.

Foulard-selyem-ruha
8 frt 40 krtól

Alapítottott 1865-ben.

A legjobb bel- és külföldi zongorák, pianók és harmoniumok legelőkelőbb kaphatók

Heckenast Gusztáv zongorateremben

Budapest, IV. Gizella-tér 2. (Váci-u. eza sarkán).

Ehrbar udvari zongoragyár

Heckenast Gusztáv és fia

stuttgarteri udvari zongoragyár

magyarországi egyedül képviselője. Valódi amerikai harmoniumok. 8466

Nagy kölesözü-intézet. Arjegyék ingeny.

Vese, húgyhólyag, húgydara és közsvénybántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek harutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által a Lithion-forrás

Salvator

kitűnő sikerrel rendelve lesz. 7523

Húgyhajtó hatású!

Kellemes ízű! Könnyen emészthető!

Kapható ásványvizkereskedésekben és gyógyszerárakban.

A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen.

Budapestben, főraktár Édeskuty L. urnál.

CSÁSZÁRFÜRDŐ.

BUDAPESTEN. Fürdő — a nagyszerű uszodák is — kizárólag kényes hő- és langyos ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hőmérsékete 27° C. és 65° C. közti váltakozik. Gőzfürdője a maga nemében páratlan. Iszapfürdői, teljes átalakítás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.

Mirtus

crème bőrfinomító széptítő, üdítő zsírtalan és ártalmatlan arcvon- és lézió krém, elhívólt minden bőrhibát, szepit, bőrhámlást, pattanást. Kis tégely 50 kr, nagy tégely 1 frt.

3 kiállítási kitüntetés.

Hozzá Párisban szappan 40 kr, poudre 50 kr.

8156

Készít, szettküldi az Apostol gyógyszerárakban és gyógyszerárakban és gyógyszerárakban és gyógyszerárakban

3 kiállítási kitüntetés. Hozzá Párisban szappan 40 kr, poudre 50 kr. Készít, szettküldi az Apostol gyógyszerárakban és gyógyszerárakban és gyógyszerárakban és gyógyszerárakban

feljebb! — 14 méter — postabér és vámmentesen szállítva! Minták kiválasztásra, nem különben fekete, fehér és színes «Henneberg-selyem» blousok és ruhákra alkalmas, 45 krtól 14 frt 65 krig méterenkint.

Csak akkor valódi, ha közvetlen tőlem rendelik!
HENNEBERG G.
selyemgyáros Zürichben.
Cs. és kir. udvari szállító. 8554

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölesön Részv.-társ. Befizetett részvénylőke: 10.000.000 korona. 8544

Központi irodája és váltóüzlete: Budapest, VI. kerület, Andrassy-ut 5.

Pták: IV., Koronaherez-utca 11. szám. Zalogkötő: IV., Károly-kört 18. VII., Király-utca 57., VIII., József-kört 2., IV., Szilvárs-utca, a Éposztári szomsz. Előtag betétek takarékbetét könyveket és pénztárjegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyószámlán (chequeszámlán). — (A 10%-os betétkamatlót az intézet fizeti). Megbízásból teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőkelőbb feltételek mellett.

KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros.

Cs. és kir. fensége József főherczeg udvari szállítója.

Gyár és iroda: Budapest, VII., ker., Garay-utca 10.

Központi viz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb.

Tervek, költségetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8346

készít a legünobb kivitelben
CLICHEKÉRT WOTTITZ MANFRED
Budapest, Király-utca 30. — Telefon 18—99.

Fényképfölvételek

műteremben és házon kívül, épületek, tájképek, interieurök, gyártelepek, állatok stb. Sokszorosító műintézet. Tervek sokszorosítása, photolitografia-, autografia-, litografia- és fénymásolati uton, ugyszintén cinkografiai munkálatok jutányos árban elvállaltatnak

KLÖSZ GYÖRGY

udv. fényképezési műintézete áltai 8404

Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

WALLA JÓZSEF

Mozaik és cement-áru gyára
BUDAPEST,
Rottenbiller-utca 13.

Granit-terazzo, Betonrozások, Medenczék, Csatornázások, Szőkökutak, Fászolok, Fayence falburkolati lapok, Aszfalt-tető és elszigetelő lemezek, Keramit-lap, Mozaik-lap à la Metlach, Márvány Mozaik-lap, Cement-lap, Menyezet-nádszövet, Tűzálló téglá, Portland Cement, Roman Cement, Terracotta-áruk.

KÖACYAC ÉS CEMENTCSÖVEK

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden füzér-Naponkinti eladás és osemge-kereskedésben és czukrászdában. 8537

Szépség és egészség.

Etvágytalanság és Gyomorgyengés Váltóláz és hideglelés ellen
gyógyítására ezek mennek Karlsruheba holott ezt a célt otthon is elérhetik
ROSNAY M.
PEPSINBORA
használatát a gyomor emésztést elősegíti és a gyomrot rövid időn tökéletesen helyreállítja.
Egy üveg ára 2 kr. 40 fill., 6 üveg franco küldve 12 kr. 12 fill. 8400
A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy minden készítményeink törvényesen bejegyzett védjeggyel vannak ellátva, mely az aradi szabadsághozrobról ábrázolja.
Kapható: ROZSNAY M. FÉLE gyógyszerárakban, Budapest: Török József és dr. Egger Leo (Nádor) gyógyszerárakban, valamint minden magyarországi gyógyszerárakban.

CRÈME DE FANCEON

a 8 szív védjeggyel.
Rögtön finomító és széptítő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsírtalan!
Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K.
Főraktár: «URSITUS»-gyógyszerár Budapest Rákóczy-tér. Vidékre 10 fillér többlet beküldése után franko.
Javulva van: ideg- és légzőszervek bántalmánál, verszegénység, álmatlanság- és etvágytalanságnál s mindenütt ott, a hol fűdlés és erősböds megkivántatik. Vannak meleg és törpefenyő kádfürdők, hideg zuhanyfürdők, valamint a tóban uszoda; állandó fürdőorvos, házi gyógyszerár, posta- és távirárhivatal, acetylen-világítás. Teljes ellátás (pensió) a földnyben személyenkint is naponta 7—10 koronáig. 8714
Csorba vasuti állomástól a fürdőbe fogaskerekű vasut vezet, mely június 15-től közeledik. Bérkosik a tátrai kirándulásokra, megbízható vezetők rendelkezésre állanak. Kivánatra felvilágosítással szolgálnak vagy prospektust küldenek Klimó testvérek fürdőbérlek, vagy a fürdőigazgatóság Csorba-fürdőn.

Vértisztító kúra.

Sok évi tapasztalatunk igazolja, hogy Dr. Palócz v. kórházi orvos, k. egészségügyi tanár intézetében Budapest, VII., Kerepesi-ut 10. a természetes gyógymóddal még idült (krónikus) betegségekben szenvedők is biztos gyógyulást érnek el. Külön férfi- és női osztályok. Gyógykezelés egész napon át. Levélre kimerítő válasz. Ugyanott kapható és megrendelhető «Népszerű orvosi tanácsadó» II. kiadás. Irtá: Dr. Palócz. Ára 3 korona.

Idegerősítő kúra.

A már 45 év óta díszretreméltólag ismert, s a 71.012. sz. Bm. leirat követeleményeinek teljesen megfelelő 8635

VUKOVÁRI

arctisztító kenőcs VUKOVÁRI
bőrszéptítő szappan
Egy nagy tégely ára 1 kor., 60 fill., kisebb 1 kor., szappan 1 kor. Utánzóktól óvakodjunk! Csak Krajcsovic által Vukovaron készített kenőcs valódi. Minden tégelyen Krajcsovic, a készítő arczképe látható.
Főraktár: Török József gyógyszerár Budapest, Király-u. 12. és Andrassy-ut 29.

Michelstädter S. E. és H.

Saját készítményű cipők nagy raktára
Váci-utca 3. sz. BUDAPEST, Erzsébet-körül 15.
«Triumph» cipők — gombolás, fűrés és rug nátki — egyedül készítője.
Dr. Hög, cs. féle asbest-talpbetétű ellátott cipők nagy raktára. Fűk-telepek: Debrecent, Beukerek, Sugron, Ujvidék, Zágráb, Brassó, Varaszd, Szatmár.
Minden cipő talpába az ára bele van nyomva.

